

Aydınlık

PAZAR

13

TEMMUZ 1980

10 LIRA

Kuruluş yılı: 1921
Kurucusu: SEFİK HÜSNÜ

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

CİN de sosyalizmin sorunları üzerinde tartışma
SINIF VE SINIF MÜCADELESİ

● SINIFLARIN BELİRLENMESİ ● SINIFLARIN ORTADAN KALKMASININ KİTASLAR ● SÖMÜRÜCÜ SINIFLARIN MENSUPLARININ DÖVÜŞTÜRÜLMESİ ● KALINTILAR konularında farklı görüşler 8.SAYFADA

Sokağa çıkma yasağı sürüyor, sokaklarda sadece jandarma ve polis var

Fatsa'da operasyon köylere kaydırıldı

Gaziantep'te bir lokantacı, Anamur'da bir ebe öldürüldü

GAZİANTEP (ÖZEL) GAZİANTEP'te dün sabah saat 6.30 sıralarında işine gitmekte olan Nuri Fırat adlı bir lokantacı kimlikleri belirlenemeyen motosikletli 2 saldırganın açtığı ateş sonucu yaralanarak Devlet Hastanesine kaldırıldı. Yapılan müdahaleye rağmen lokantacı Nuri Fırat kurtarılmadı. Saldırganların yakalanması için aramalar devam ediyor.

ANAMUR'DA SİLAHLI SALDIRIYA UGRAYAN EBE ÖLDÜ

Mersin Anamur'da Aynur Özal adlı bir ebe ile eşi Ahmet Özal gezinti sırasında silahlı saldırıya uğradı. Ebe Aynur Özal olay yerinde öldü. Ahmet Özal ise yaralanarak hastanede tedavi altına alındı. Saldırganların yakalanmasına çalışılıyor.

TRT, MİSK yöneticilerinin tutuklanması haberini örtbas etti

ANKARA (ÖZEL) MİLLİYETÇİ İşçi Sendikaları (MİSK) Eskişehir Bölge Temsilcisinin cinayet suçundan tutuklandığı şeklindeki Emniyet Müdürlüğü açıklaması TRT yöneticilerinin tutumu yüzünden haber bülteninde okunmadı. 8 Temmuz günü, TRT Haber Merkezine MİSK Eskişehir Bölge Temsilcisi Tevfik Özden ve işyeri temsilcisi İdris Aygörmüş'in sendikalarından ayrılan bir işçiyi öldürdüğü öğrenildi.

Malatya'da UGD Başkanlığı sırasında komandoların birçok eylemlerini örgütleyen ve eylemlere fiilen katılan Mesut Samanlı, M. Ali Ağca ve bir grup komando ile birlikte görülüyor. Resimde görülen komandolar: 1.Haniği Gürün, 2.Mesut Samanlı, 3.Yaşar Bozkurt, 4.Mehmet Saral, 5.Ali Saral, 6.Mehmet Ali Ağca

Ağca'nın yakın arkadaşı, ordu içinde faaliyet yürütüyor

DENİZLİ (ÖZEL) ABDİ İpekçi'nin katili M. Ali Ağca'nın yakın arkadaşlarından Mesut Samanlı'nın askerliğini yapmak üzere asteğmen olarak Denizli Çavuş Talimhanesinde bulunduğu ve birliğinde örgütlenme çalışmaları yaptığı, askerler üzerinde yoğun bir baskı ve zorbalık uyguladığı öğrenildi.

Askerliğinden önce Malatya UGD Başkanlığı yapan Mesut Samanlı, komandoların birçok saldırılarına katılmış. M. Ali Ağca'nın saklanmasıyla yardımcı olmuş, UGD Malatya şubesinde Ağca'nın da katıldığı, seminerler düzenleyerek komandoların eğitimi ve kişiselleştirme eylemlerinde aktif görevler almıştı.

(Devamı 5. 6. Sü. 1'de)

FATSA (ÖZEL) FATSA'da iki gündür sürdürülen operasyon şimdi köylere kaydırıldı. Bunun için çok sayıda askeri birlik köylerde aramalara girişti.

Fatsa'da önceki gün sabaha karşı 03.30'da kırsal sokağa çıkma yasağı da sürüyor. Et Balık Kurumu binasında karargah kurmuş jandarma birlikleri, Fatsa içinde de ev ev aramaları yürütüyor. Bu evlerde gözaltına alınan 350 kişi Et Balık Kurumu Soğuk Hava Deposuna konuyor. Gözetlinalınanlar daha sonra gruplar halinde Perşembe'ye gönderiliyor. Çevre ilçelerde, Çamaş ve Aybastı'da yürütülen operasyonlarda gözaltına alınanlar da Et Balık Kurumu Soğuk Hava Deposunda tutuluyor.

Askeri kuvvetler ve polis birlikleri Fatsa içinde operasyonları sürdürürken, bir kısım kuvvetler de köylerdeki operasyonlara da geçtiler.

DEMAS BEKÇİSİ KİZYASIA DÖVÜLDÜ

Fatsa'da yürütülen operasyonun ilk gününde Demas Fabrikasına gelen jandarmaların başında ki Komando Yüzbaşısına "İçeri girecek misiniz?" diye soran fabrika bekçisi Sadık Kavcı'yi üç komando eri cop ve dıvanele kırsaya dövdüler ve hastanelik ettiler.

Ağır dövülen Demas bekçisi Sadık Kavcı jandarma gedikli başçavuşu tarafından jiple hastaneye kaldırılarak tedavi altına alındı.

CHP genel görüşmesine ilgi azaldı

ANKARA (ÖZEL) CHP Meclis Grubunda devam eden son gelişmeler hakkındaki genel görüşmeye ilgi giderek azaldı. Dün yapılan üçüncü oturum sırasında parlamentelerin yarıya yakın bir kısmının hazır bulunmadığı görüldü. Buna karşılık Genel Başkan Bülent Erevit ve parti içi muhalefetin önde gelen isimleri görüşmeleri kesintisiz izlediler.

Görüşmeler ise CHP içindeki iktidar ve muhalefet taraftarları parlamenteler arasında bir söz diellosu şeklinde geçti. Muhalefet, parti yönetimini hatalı bir politika izlemekle eleştirirken, Genel Merkeziler muhalefeti parti politikasını baltalamakla suçladılar.

Dana önce sendikaların şubesine saldırı düzenleyen Maden-İş yöneticisi tutuklanmıştır

Devrimci Maden-İş Genel Merkezi bombalandı

Geceyarısı meydana gelen olayda binanın bütün camları kırıldı.

KDY EREĞLİ(AA) EREĞLİ'de önceki gece Türkiye Devrimci Maden-İş Sendikası Genel Merkezine patlayıcı madde atıldı. Patlama sonucu binada geniş maddi hasar meydana geldi. Bir süre önce de aynı sendikadan EREĞLİ Şubesi DISK'e bağlı Maden-İş Sendikasının bazı taraftarlarına baskın yapıldı, olaydan sonra Maden-İş Sendikasının 9. (Devamı 5. 6. Sü. 1'de)

Bir yıldan aşkın bir süredir devam eden ve bütün Maras halkının, bütün Türkiye halkının gözlerini üzerinden eksik etmediği Maras katliamı davasının sonlarına gelindi. Sanıkların kişisel savunmalarının ardından Adana Sıkıyönetim Mahkemesi sanıklarla ilgili kararını açıklayacak.

K.Maras katliamı davasında karar yaklaşıyor

ADANA (ÖZEL) 476 si tutuklu 810 sanıklı Kahramanmaraş katliamı davasında sanık vekillerinin savunmalarını tamamlamasıyla karar safhasına gelindi. Duruşmalara sanıkların şahsi savunmalarıyla devam edilecek ve daha sonra mahkeme karar verecek.

Savunmalar boyunca söz alan MHP'li ve A.P.'li avukatlar sanıkların suçsuz olduğunu iddia etti. (Devamı 5. 6. Sü. 6'da)

BAŞYAZI

Diyalektiğin cilvesi

Doğu Perinçek

ELİMDE "Devrimci-Sol" imzalı bir bildiri var. Bu bildiri bugünkü durumu şöyle tahvil ediyor:

"Türkiye'nin birçok ili ve kasabasında devrimcilere ve yurtseverlere hayat hakkı tanınmamaktadır. Örnek mi istersiniz? İşte Karadeniz şeridi; büyük bir kesimi faşistlerin kontrolüne girdi. İşte Orta Anadolu... İşte Ankara; devrimciler ancak ve ancak birkaç mahallede tutunabilmekteler. O da Alevi kökenli vatandaşların yoğunlukta olduğu yerlerdir."

Amacımız, bu satırlara yansıyan karamsar durum tahvilini eleştirmek değil. Teslimiyete dönüşen maceracılığın panik havası üzerinde durmakla da yeni bir şey söylemiş olmayacağız. Azınlık mezhep içine sıkışıp kalan ve bu yüzden halkın bütünü ile birleşme çizgisi izlemeyen sahte solculuğun çıkmazı ise, başka bir yazının konusu olabilir.

(Devamı sa. 6. Sü. 1'de)

Çağlayangil

Çağlayangil siyasi parti liderleriyle yaptığı görüşmelerden sonuç elde edemediğini açıkladı

Yeni Kontenjan Senatörleri: Sancar, Melen, Menteş, Bayülken ve Cenkçi

YAZISI 6. SAYFAMIZDA

Gerginliği azaltmak için kentte toplantılar yapılıyor

Cami hocaları: «Çorum'da olayları sağcılar başlattı»

Çorum'da incelemelerini sürdüren TiKP Başkanlık Kurulu üyesi Hasan Yalçın, Demirel'e mektup yolladı

TiKP «Çorum'da güvensizlik ve tedirginlik hakimdir»

ÇORUM (ÖZEL) TiKP Başkanlık Kurulu üyesi Hasan Yalçın, Başbakan Demirel'e bir mektup yollayarak, Çorum olaylarına ilişkin gözlemlerini bildirdi ve acil önlemler alınmasını istedi. Hasan Yalçın'ın Başbakan'a yolladığı mektubun metni şöyle: "Yerinde yaptığım incelemelere dayanarak Çorum olaylarının gerçek nedenleri ve bugünkü duruma ilişkin tespitlerimizi ve alınması zorunlu gördüğümüz önlemleri bilginize sunuyorum."

(Devamı sa. 6. Sü. 4'ce)

ÇORUM (ÖZEL)

ÇORUM'da durum gerginliğini koruyan Alevi ve Sünni kesimlerin ipleri gelenleri, çeşitli mesleklerin temsilcileri bir araya gelerek, sorunlara bulunacak çözümleri tartışıyorlar. Önceki gün yapılan toplantıya Çorum Müftüsü, Ulucami Hafız Mürsel Hoca, Recep Hafız, Baro Başkanı Fevzi Bilal, Avukat Erdal Eralp, esnaftan Fevzi Turgut, Hüseyin Ahlatçı, Gazi Alakoç, Avukat Fevzi Aktuz, Belediye Başkanı Vekili Vahit Benderli ile Belediye Meclisi Üyesi Galip Berkay katıldılar. Toplantıda Vali Vekili, Emniyet Müdürü Vekili Cumhuriyet Savcısı, Garnizon Komutanı ve Jandarma Komutanı da bulundular. Toplantıda olayların önlenmesi ve tahriklere kapılmaması için herkesin kendi çevresine telkin edildi.

(Devamı sa. 6. Sü. 4'de)

RAMAZAN: DOSTLUK VE BİRLİK AYI

GELENEKLERİMİZE barış, dostluk ve birliktir. Bir ay olarak yerleşen Ramazan hüğün başlıyor. Ramazan toplum içinde dayanışmanın, misafirperverliğin en güzel örneklerinin görüldüğü, güler yüzlü bir aydır. Bu ayda davesiz iftara gitmek bile bir saygı ve incelik belirtisidir. Sohbette, neşeyle geçen Ramazan geceleri halkın mizah, taşlama ve eleştiri yeteneğini ortaya koyar. 30 günün sonu da gelen bayram, kişilerin barışmasıyla noktalanır, kırgınlıklar giderilir. Ramazan ayına "Hoş geldin" der tüm okullarımıza ve halkımıza mutluluk, yurdumuza barış ve esenlik dileriz.

Aydınlıkta

SINA CILADIR

Böylesi de var!

1971 yenilgisinden sonra, 12 Mart taşistlerine teslim olmayı "devrimciğin" gereği sayanlar, bu tutumlarına uygun bir de teori geliştirmişlerdi. Bu teoriye göre, ülkemizdeki (devrimci mücadele dahil) her türlü siyasî faaliyet, emperyalizmin denetimini altındaydı. Emperyalistler, diledikleri hükümeti indirip dilediklerini bindiriyorlardı. Emperyalistlerin işine gelmeyen bir hükümetin ayakta kalabilmesinin olanak yoktu. 12 Mart'ta Demirel hükümeti bunun için devrildi. Tarihte de böyleydi bu. Örneğin Abdülhamit'i deviren güç emperyalizmdu. Çünkü, Abdülhamit İlerici, yurtsever bir padişahtı...

Aynı teori sahiplerine göre, ülkemizdeki devrimci hareket de CIA'nın "ihraç malı" idi. Ülkemizde yayımlanan sosyalist içerikli her türlü yaygın, özellikle çeviri yayımlar, CIA'nın bilgi-sayarlarının "okey"ini aldıkları sonra yayımlanıyordu. Dolayısıyla "sosyalist geçinimler", gerçekte bilimsel sosyalizm diye "CIA sosyalizmi" ni hatmediyorlardı. Velhasıl Türkiye'de emperyalizm kadri mutlaktı. * * *

Emperyalizmin, bir tanrı gibi, Türkiye'de her şeyi kontrol ettiğini ileri sürenlerden birisiyle, Selimiyeye Cezaevinde konuşuyoruz; 1970'li yılların başları... Çohtandır dikkatimi çeken bir şeyi deyiniriz:

- Sen iyice koyverdin kendini, bir banyo yapıp temizlense iyi olur...

Karşımdaki kurnaz kurnaz gülümseyor:

- Sen, diyör, hâlâ uyanamadın, gerçeği göremiyorsun.

- Ne gerçeğini?

- Sabun gerçeğini.

- Nedir o sabun gerçeğini?

- Bize yıkanmamız için sabunu kim veriyor?

- Cezaevi idaresi.

- Pekî onlara kim veriyor?

- Ordunun ikmaliye kim uğraşıyorsa onlar.

- Yani emperyalistler! Sabunların içine gizli bir madde konulması ihtimalini hiç düşünmedin mi? Yazık! CIA, sabunların içine beynimizi yıkayan özel bir madde koyuyor. Bu madde mesamattan kanımıza karışıyor. İnsan biraz uyanık olmalı!..

Şaka mı yapıyor diye yüzüne dikkatle bakıyorum, değil.

* * *

"Özgürlük" ismindeki haftalık gazetenin 7 Temmuz tarihli 6. sayısını gözden geçirirken, bu olay geldi aklıma. "Özgürlük" ün başyazısında şöyle deniliyor:

"Mevcut hükümetin güvenoyu alması emperyalistlerin ve egemen sınıfların halka karşı yürüttükleri faşist zorbalık politikasının reformist ve dinci bir hükümeti maskelemeye bugün için gerek duymadıklarını gösterdi. Eğer onlar böyle bir şey gerek duysalardı reformist, revizyonist ve sözde devrimci-demokrat çevrelerin aşırı tezahüratı olmadan da 'Erbakan Hoca' ya gerekli direktifi vererek ve gerekirse bazı milletvekillerinin parti değiştirmelerini sağlayarak, hükümette bir nöbet değişikliğini gerçekleştirebilirlerdi. Ama işçi sınıfı ve halk için ne değişirdi? Hiç bir şey."

Yukarıdaki paragrafta, ülkemizdeki bütün maceracı grupların "siyasi çizgi" sine damgasını basan iki önemli nokta vardır: 1- Emperyalizm kadri mutlaktır.

2- Egemen sınıf partileri arasında hiç bir ayrım yoktur. İşbaşında ha AP-MHP ikilisi olmuş, ha CHP-MSP ikilisi, farketmez.

Denilecektir ki; iyi, peki! O halde ne yapmak gerekiyor?

"Özgürlük" ün başyazısına bakıyorsanız, bu sorunun yanıtı yok, bir sürü boş lafla karşılaşıyorsunuz. Öyle de olması gerekiyor. Çünkü "Özgürlük", parlamenter mücadelenin önemini kavrayamıyor, halkın mücadlesi ile parlamenter alternatifler arasında bir illiti kuramıyor ve dahası, Türkiye'nin ihtiyaçlarından zerre kadar haberi yok...

Eğer olsa, Türkiye'nin işbaşında kalmasını böylesine umursamazlıkla karşılayabilir mi?!

Bir de devrimden bahsediyorlar!

İSTANBUL 9. CU İCRA MEMURLUĞUNDAN GAYRİMENKUL SATIŞ İLANI

DOSYA NO: 1979/24 Talimat
Şişli, Mecidiyeköy mah. Maya sk. da kâin 5 kapı nolu, 308 pafta, 1960 ada, 21 parsel sayılı ve 1531 M2 sahah K. Apt.nın da kat mülkiyetine çevrilmiş bulunan 6/150 arsa paylı 3. cu katta 19 nolu meskenin tamamı bir borçdan dolayı hacz edilmiş ve açık arttırma suretiyle satışa çıkarılmıştır.

İMAR DURUMU: İst. Bel. İmar Müd.nün 547 nolu ve 22.2.1980 T.İ.İmar belgesine göre: 14.7.1976 ve 15.4.1977 tasdikli tarihli, 1/1000 ölçekli, Mecidiyeköy Dikilitaş planı ve kat tadilli mer'i İmar planı muvacehesinde 20.00 MT' de rinliğinde 15.50 mt. yüksekliğinde, krokisinde tarah olarak gösterilen, sahada ön taraftan İmar istikameti, ön bahçe mesafesi en az 5.00 mt. ve yan bahçe mesafeleri de 5.00 er mt. olan blok inşaat nizamında bir inşaat yapımına müsait olduğu anlaşılmıştır.

EVSAFI: Gayrimenkul Şişli de Mecidiyeköy mah.de Şişli Büyükdere caddesinden ayrılan 2.ci taş ocağı sokağına girilip sağa ilk ayrılan Maya sk. da 5 kapı nolu Üçemeri isimli apartmanın 3. cu katta 19 nolu dairesidir. Ana gayrimenkul 1 bodrum, 1 zemin, 4 normal katdan mütesekkil betonarme karkas olup altında 4 mağazası olan her katta 4 daireesi vardır. Dairede sıcak su, temiz su, pis su, elektrik ve kalorifer tesisatı mevcuttur. Daire net yaklaşık 115 M2 kullanış sahahdır. Daire arka bahçe ve yan doğuya baktır. Daire giriş antresinin karşısında arka bahçeye bakan 1 salon vardır. Antreden sağa dönlüüp ilerlendikinde sağ tarafta aydınlığa bakan 1 mutfak ile 1 banyo, nihayetinde ise doğu yan bahçeye bakan 1 yatak odası vardır. Bir antre-koridorun nihayetinden soldaki koridora (L koridor oluyor) dönlüldüğünde sağ tarafta doğu yan bahçeye bakan 1.00-3.00 M2 sahah balkonlu olan ikinci bir yatak odası ile nihayetinde arka bahçe ile doğu yan bahçeye bakan 1 köşe oturma odası vardır.

KIYMETİ: 2.530.000.00 TL. kıymet taktir edilmiştir. Müzayedeye iştirak edeceklerin muhammen kıymetin %10 nispetinde nakdi teminat akçesi yatırmaları veya milli bir bankanın teminat mektubunu ibraz etmeleri icap eder. Delaliliye resmi, ihale damga pulu bedeli, tapu harç ve masrafları iletahliye ve teslim masrafları alıcıya aittir.

İlk açık arttırması 15/8/1980 CUMA günü saat 10'dan 10.30'a kadar İstanbul da 9.cu iceri dairesinde yapılacaktır. Arttırma şartnamesi herkesin görülebilmesi için 4/8/1980 den itibaren dairedeki özel kartonda açık bulundurulacaktır. Taliplerden şartname talep edildiğinde 25 TL.hk posta pulu gönderildiğinde adreslerine bir örneği gönderilecektir. İlk açık arttırmada teklif edilen bedel muhammen kıymetin %75'ni bulmadığı takdirde açık arttırmanın taahhüdü kâim kalmak üzere arttırma 10 gün daha uzatılarak onuncu 25/8/1980 PAZARTESİ günü saat 10'dan 10.30'a kadar yine İstanbul'da 9.cu iceri dairesinde yapılacak ikinci açık arttırmada önceki arttırma ihale olacaktır. İptek sahibi alakalıları diğer ilgililerin ve irtilak hakkı sahiplerinin haklarını, faiz ve masrafa dair olan iddialarını dayanağı belgelerle 15 gün içinde icra dairesine bildirmeleri icap eder. Aksi halde hakları tapu siciline sabit olmaları üzere satış bedelinin paylaşılmamasından haric kâlihr. Daha fazla bilgi edinmek isteyenlerin memurluğumuzun 1979/24 Talimat sayılı dosya numaralı ile memurluğumuzun müradatları alıcılardan satış mahallinde ve saatinde hazır bulunmaları İlan olunur.

8 Temmuz 1980 (Basın: 5034-837)

düşünce dünyası

HAZINE TOPRAKLARININ DURUMU

Aygül Çetin
(Tarım Mühendisi)

KÖYİŞLERİ ve Kooperatifler Bakanlığı Toprak ve İskan İşleri Genel Müdürlüğünce yapılan "Köy Ecnanteri" sonuçlarına göre yurdumuzdaki topraksız ailelerin oranı %30.7 dir. Bir başka hesapla da yurdumuzda 5 çiftçi ailesinden 4'ü az topraklı ya da topraklıdır.

1970 yılında ise ülkemizde 13 milyon dönümlük hazine toprağı bulunmaktaydı. (1) Topraksız ve az topraklı köylülere dağıtılması gereken bu topraklar yıllardır kapanın e lince kalmış ve yağma edilmiştir.

Hazine toprağı nedir?

Hangi tür toprakların hazine toprağı olduğu ve sayılacağı sık tartışı lan bir konudur. Buna cevap olarak şöyle bir tanımlama yapabiliriz.

Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan, mera ihtiyaç fazlası olarak santanıp hazine adına tescil edilen, hazineden belediyelere devredilip bir kullanıma tahsis edilmemiş olan, göllerin ya da bataklıkların kuruması ve kurutulması ile nehirlerin dolmasıyla kazanılan, işlenmeye elverişli olmayan tuzlu, taşlık ve benzeri topraklarda devletçe işah edilen, bütün bunların dışında kamulaştırılan araziler yasal olarak hazine topraklarıdır.

Hazine toprakları kullanımının tarihçesi

Hazine topraklarının kullanımını Cumhuriyetin ilanı başlangıç olarak dört devrede inceleyebiliriz.

1. Dönem- Cumhuriyetin ilanında, 4753 sayılı "Çiftçiyi Topraklandırma" yasasının yürürlüğe girdiğı 11.6.1945 tarihine kadar süren dev-

Yıllar	Alle Sayısı	Dağıtılan Toprak/dk.	Ortalama/dk
1923-33	157.736	6.258.928	39,68
1934-49	62.849	2.866.685	45,61
1950-60	21.496	1.165.806	54,23
TOPLAM	242.081	10.291.419	42,51

(Kaynak: Toprak İskan Arşivleri)

	Köy sayısı	Alle sayısı	Dağıtılan arazi
Toprak İskan'ın kiralamaları	354	17.004	767.895 dönüm
TTR'nin Urfa uygulaması	47	1.218	230.000 dönüm

redir. Bu dönemde muhacirlerin, naklolanların aşiretlerin ve muhtaç toprak kıçtıçilerin topraklandırılması öngörülmüştür.

Nitekim Mustafa Kemal 1.11.1929'da yaptığı bir konuşmada; "Kezalik çiftçiyeye arazi vermekte, hükümetin mütamadilen takip etmesi lazım gelen bir keyfiyettir. Çalışan Türk köylüsüne işleyebileceğı kadar toprak temin etmek memleketin istihalatını zenginleştirecek başlıca çarelerdendir." diyecek özellikle topraksız köylülerin topraklandırılmasını vurgulamaktadır.

Oysa bu dönemde sadece göçmenlerin yerleştirme ve topraklandırılmasına ağırlık verilmiştir (Tablo I) Bunun dışında uygulama yapılmamıştır. Bu işlemlerle daha çok hazine adına tescilli topraklar kullanılmıştır. Yerleştirilmeye bağli olarak gerçekleştirilen topraklandırma ağırlıklı, Trakya, Marmara ve Ege bölgelerinde yapılmıştır. Bu dönemde 1938 Dersim olayları nedeniyle yapılan "Mecburi İskan" dışında; muhtaç çiftçilere, naklolanlara ya da göçebelere, toprak dağı-

HALKIN SESİ

GAZETEMİZİN SAHİBİ 45 MİLYON HALKTIK

YASA BENİM DİYEN OKUL MÜDÜRÜ VE SÜRGÜNLER, KİYIMLAR

Yurt çapında sürdürülen yasa dışı bozuk duruma bir uzantısı sızlere duyuran bu sesimizi gazetenede yansıtırsınız umudu ve güveni içine sizlere yazıyoruz. Memurların, öğretmenlerin sesini duyuracağı başka yer kalmadı zaten.

Her gün onlarca yurttaşın ölümlüğü, kan güvenliğinin kalmadığı ve pahalılık yüzünden yaşanan azınlık ülkemizde öğretmen sürünlerini daha da hız verdi okulunun tatile girişiyse. Bizler Kullenburg Kepirtepe Lisesi öğretmenleriyiz. Hiç bir soruşturmaya, gereğe, hiç bir yasal dayanağı dayanmadan okulumuzdan daha önce on dört öğretmen şimdi de on bir öğretmen sürgün edildi.

Bütün öğretmenlik hayatında ulusunuzun çocuklarına ve yurdumuza hizmetten başka bir düşünce ve davranış içinde olmadık. Partizan düşüncelerine asilamaya çalışmaktan mutlak uzak bulduk. Bütün bunlar meslek kayıtlarından da kolayca anlaşılır.

Bu öğretim yılı başında tayin edilen Okul Müdürü Remzi Yeşilyurt, önce kendisini "Ben Kepirtepe'nin Allah'ımı, kimse bana karışamaz" diye tanıttı. Hükümet değişikliğinden sonra asil icraatına girişti. Öğrencilere: "Ben faşistim, bana faşist diye bağırın" diyerek kışkırtılığa koyuldu.

Öğrencileri ufak bahaneler yaratarak dövdü, küfür etti. Askeri bir disiplin uygulamasına çalıştı. Demokrat, Cumhuriyetçi, Gırgır... gibi gazeteleri okutmamak için çok uğraştı, yasakladı. Tercüman, Hergün, Son Havadis gazetelerinin okunmasını istedi. Müdür odasını başı ve işence odası yaptı. Hemen öğrencilerle olan bazi dayak ve küfür davaları mahkemede. Başyurducmi ile birlikte öğrencileri ve Töb-De'yüye öğrenci öğretmenleri komünistlikle suçladılar. "Burayı hep komünistler doldurdu, hepimizi temizleyene kadar uğraşacağız" diye renelemler ve öğrencilere tehditlerini, baskılarını arttırdılar. Hatta Okul Müdürü okul santralından evine bağlantıyı sürekli tutarak öğretmenlerin özel telefon görüşmelerini boyuna dinlemekteydi.

Müdür Öğretmenler Kurulunda yapılan eleştirilere hiç kulak asmadı. (Görüşmelerin geniş açıklamaları öğretmenler Kurulları tutanaklarında var.) Müdürlük tutum ve davranış-

Silifke' de komando saldırıları ve maceracı sol

AP hükümetinin başa gelmesi ve MHP'nin saldırılarının artmasıyla birlikte Silifke'yi terkedem maceracı sol, Silifke' de Aydınlıkçılara MHP'li olan büyük bir işbirliği ortaya çıkarılmıştır. Bu yolla istenilen öğrencilerin daha kolay sınıfta birakılması sağlanacaktır. Bu durum da, yönetmeliklere aykırı bir tutumdur.

Okul Müdürü, tayini yapılan öğretmenlere baskıya devam etmekte: "Hemen okulu terkedin, okulun servis arabasına binmeyin, lojmanları boşaltın, defolun yeni yerlerinize gidin, aksi halde masş nakli belgelerinizi vermeyorum" diye diyetmektedir.

İşte, özete Atatürkçü öğretmenler durumu
Müdür: "Gidin Kaymakama, Valiye, Cumhurbaşkanına şikayet edin" diye de meydan okumaktadır.

Kepirtepe Öğretmen Lisesi İkinci Tur Sürgün Öğretmenleri Lüleburgaz

Silifke'den N.Ü.

Tek-Gıda-İş Sendikası Eskişehir Şubesi Başkanı Mevlüt Alpak: "Tek kelime ile bizi sattılar"

Eti Bisküvi Fabrikasında Tek Gıda-İş Sendikası Eskişehir Şubesi ile işveren arasında toplu iş sözleşmesi görüşmeleri, alınan grev ve lokavt kararı ile geçtiğimiz ay ortalarında sona erdi. İşyerlerinde asılan grev kararının yasal süresinin dolması beklenirken Tek Gıda-İş Sendikası Genel Merkezince sözleşmenin imzalanması, sendikamızın Eskişehir Şubesi ve işçileri arasında tepki ile karşılandı.

Tek Gıda-İş Sendikası Eskişehir Şubesi Başkanı Mevlüt Alpak, konuşuya ilgili olarak "Tek kelime ile bizi sattılar" dedi. Mevlüt Alpak sözlerini şu şekilde sürdürdü: "İşveren ile 46. maddeden uyuşmazlığa gidilmişti. İşverenin işyerinde dağıtıldığı bildirilmeden öğre-

nebildiğimiz kadarıyla, bizim kazandığımız hakları bile Genel Merkez geri vermiş. Buna örnek olarak, yeni grevin işçilerin toplu sözleşme den yazılmasını haklarını gösterebiliriz."

Konuya ilgili olarak soruğumuz bir soruya da Alpak şu şekilde cevap veriyor: "Şubemiz her türlü grev hazırlıklarını tamamlamıştı. Yasal sürenin dolması beklenirken, Genel Merkez bizi atlayarak sözleşmeyi imzalaması, taban, Eskişehir Şubesi, Kocaeli Merkez Şubesi ni çiğnemesine ve aynı zamanda sendikal mücadeleyi zedelemesine neden olmuştur. Bizim burada söyleyeceğimiz çok şeyi 1000 civarında işçimizin Genel Merkez çektiğı telgraflar daha iyi vurgulamıştır."

Muhammed Çil

Küçük dünyalar

Geçenlerde TİKP Genel Başkanı Doğu Perinçek'in bir konferansını izledim. Anımsadığım kadarıyla konuşmasının bir bölümünde şöyle diyor: "Hepinizi kafasından kurduğunuz küçük dünyalar vardır. "Şiz istediğiniz kadar evinizi, evinizin başhinesindeki tavukları düşünün. Ancak o küçük dünyanız büyük çalkantılar karşısında durabilecek midir?"

Doğu Perinçek'in bu sözleri ile TV'de izlediğim bir diziyi a-

nımsadım. Hitler faşizminin yükseldiği aralarda çeşitli ülkelerden gelen öğrenciler aynı yurta kalır ve arkadaş olurlar.

Bir gece içki içip, eğlendikten sonra hepsi hayal dolu küçük dünyalarını söz ederler. İçlerinden bir tanesi bu düşüncelerinin saçma olduğunu, Nazilerin azgineca saldırdığını anlatır. Geleceğin onların hayallerinin değil, bu olayların tayin edeceğine söyler.

Bütün arkadaşları buna itiraz

Halil Şahin ve Celal Demirtaş' in anısına

Tek suçun nakım ve yurdunu sevmeekten başka bir şey olmayan iki devrimci arkadaşımız inaçlı davaları uğruna, gencecik iki fidan, Türkiye' in komandoları tarafından şehit edildiler.

Devrimci kardeşlerimiz ölümlerini okuyunca faşistlerin o çirkin halk düşmanı çehrelerini büyük bir öfke ve nefretle lanetledik.

Başbuğün komandoları, Halil Şahin ve Celal Demirtaş'ın bağışsızlık, birlik mücadelsi kararlık emellerine engel teşkil ettiğinden şehit ettiler.

Katiller mutlak bunun hesabını adaletin ömünde vereceklerini unutmasınlar. Halil ve Celal' in geride bıraktığı devrimci mücadelsinin sonuna kadar sürdüreceğiz. Anıları mücadelsimiz yazsaya-

Erzincan' dan arkadaşları

İLAN

İSTANBUL 4. İCRA MEMURLUĞUNDAN

Dosya No: 1980/ 1890
Mahuz olup satılmasına karar verilen (81.250 TL) kıymetinde bir adet 1X2 ebadında çelik yazıhanne masası iki adet dosya dolabı, bir adet iki gözlük çelik dosya dolabı bir adet iki çekmeceli iki sürme kaplı formika dosya dolabı bir adet çelik etejer bir adet Urta marka gaz sobası bir adet döner koltuk vs. menkul malların birinci açık arttırması 17.7.1980 saat: 12.15-12.30 arasında mahuzun bulundugu Sultanahmet peykhanecad. No, 53 Güven Yedimlilikte yapılacak. O gün mahuzca verilen muhammen değerini %75ini bulmadığı takdirde ikinci satışı 18.7.1980 günü aynı yer ve saatte yapılarak en çok arttırana peşin para ile satılacaktır. İhale, karar pulu dellaliye resmi alıcıya aittir almak isteyenlerin satış mahallinde hazır bulunmaları İlan olunur.

(Basın: 5049-839)

kan Genel Müdürlüğünce, hazine topraklarının yararlanılarak 334 köyde, 17.004 aileye 767.895 dönüm arazinin kiralanma işlemleri yapılmıştır. Bu rakamlar Urfa uygulaması ile karşılaştırıldığında Urfa'daki başarısızlık daha açık görülmektedir. (Tablo II)

Toprak ve Tarım Reformu yasası iptal edilince kamulaştırılan topraklar ile hazine topraklarının kullanılmasından, korunmasından, dağıtılmasından, dağıtımının yapılmasından devami ile Urfa'da yapılmış yatırımlar, altyapı ve sulama bebekelerinden yararlanan konularında çözümsüz sorunlar ortaya çıkmıştır. Kamulaştırılan araziler dağıtılmadığı için eski sahipleri Danıştıya basurarak topraklarını geri almaktadırlar.

IV. Dönem- 1978'de Toprak ve Tarım Reformu yasasının iptalinden başlayıp günümüze kadar süren ve daha ne kadar süreceğı de belli olmayan devridir.

Toprak ve İskan İşleri Genel Müdürlüğünün kiralama yetkisi kaldırılmıştır. Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığının hazine arazilerini emrinde bulundurması yetkisi kalmamıştır. Bu durumda hazine arazilerini kullanma yetkisi Maliye Bakanlığına ait olmaktadır.

Hazine topraklarının kullanımında tam anlamıyla bir kaos başlamıştır. Bu kaosun giderilmesi, topraksız köylülerin toprağa kavuşturulması ve bu amaçla hazine topraklarının yararlanması ancak köklü çözümlerin etrafında toplanmada mümkündür. En son Urfa deneyinden çıkarılması gereken ders bu olmalıdır. Yoksa gelecek yıllarda da 10 Haziran Topraksızlar Günü bu yıl olduğu gibi toprak ağaları tarafından kutlanır.

Türkiye'nin; köylülerin gücünü harekete geçirecek toprağalığını taşıyacak ve köylüleri toprağa kavuşturacak, köklü bir toprak dağıtımına olan ihtiyacı bugün vazgeçilmez hale gelmiştir.

(1) Toprak İskan ve Milli Emiak Genel Müdürlüğü kayıtları.

(2) Aynı kayıtları.

Zafer Yıldırım

(Tersane 1351)

Türk-Yunan dostluğu yolunda bir adım daha Altı yıllık aradan sonra, Atina-İstanbul uçak seferleri başlıyor

ANKARA (ÖZEL) - YARIN başlayacak olan İstanbul-Atina uçak seferleriyle Türkiye ile Yunanistan arasındaki sorunların çözümü yolunda bir adım daha atılıyor. Altı yıl önce Kıbrıs hareketi üzerine kesilen seferlerin ikinci yapacak olan Türk Hava Yolları uçağı yarın saat 11.40'da Yeşilköy'den kalkacak. Haftada üç gün yapılacak olan seferlerde, THY uçağı Atina'dan gelecek yolcuları alarak İstanbul'a dönecek. Pazartesinden başka, seferler çarşamba ve cuma günleri de yapılacak. THY, İstanbul-Atina yolcu taşıma ücretinin 7 bin 500 lira olacağını bildirdi. Seferlerin başlamasıyla iki ül-

AET ülkeleri büyükelçileri, Moskova Olimpiyatlarının açılış törenine katılmayacaklar

DIŞ HABERLER SERVİSİ - AET üyesi ülkelerin Moskova'daki büyükelçileri, Moskova Olimpiyat Oyunlarının açılış törenine katılmayacak. Batılı kaynakların belirttiğine göre büyükelçiler Olimpiyatların açıldığı sırada "diplomatik tatil" e çıkacak. AET büyükelçilerinin yanı sıra İskandinavya ülkeleri İsveç, Norveç ve Danimarka'nın Moskova Büyükelçileri de açılış törenlerinde hazır bulunmayacak. Öte yandan Finlandiya Devlet Başkanı Kekkonen, büyük bir heyetle Olimpiyat Oyunlarının açılışına katılacak. Bu arada Olimpiyatlara katılan 20 kadar ülkenin açılış törenleri sırasında kendi milli bayrakları yerine, Olimpiyat bayrağını çekeceği bildirildi. Söz konusu ülkelerin spor yetkilileri bu konuda gerekenin yapılması için Uluslararası Olimpiyat Komitesine başvurular.

Orta Anadolu'yu «temizlemeyi» planlıyorlar

MHP Yozgat'a yeni güç yığıyor

İskilip ve Amasya'da karışıklık çıkaran MHP'liler, Çorum'dan sonra sıranın buraya geldiğini söylüyorlar

HABER MERKEZİ - MHP'li faşistler Çorum'da günlerce süren saldırılardan sonra şimdi de kendilerine hedef olarak "Orta Anadolu'yu Alevilerden temizlemeyi" alıyorlar. Birçok suçtan dolayı aranan MHP'li faşistler sık sık Orta Anadolu'nun, özellikle de Yozgat'ın bazı ilçelerinde görülüyor. YOZGAT'A YENİ KUVVET YIGIYORLAR - Çorum ve Sivas'tan sonra MHP'nin şimdi de Yozgat'a kuvvet kaydırmaya başladığı bildiriliyor. MHP'nin oldukça faal olduğu illerden biri olan Yozgat'ta Alevi yurttaşlara Çorum'dakine benzer baskılar yapıldığı, halkın malını mülkünü yok pahasına satarak göçe zorlandığı belirtiliyor. Ayrıca çeşitli olaylara karışmış MHP'li bazı katillerin Yozgat'ın Merkez, Şefaattü, Yerköy ve Sorgun ilçelerinde görüldükleri, bölgedeki güvenlik kuvvetlerinin ise MHP'nin bu faaliyetleri karşısında kayıtsız kaldığı bildiriliyor.

İSKİLİP VE AMASYA'DAKİ FAALİYETLER - MHP'li faşistler son günlerde özellikle de "ülkücüleri" cinayete çağırarak bildirden sonra İskilip'te terör estiriyorlar. Bir ay önce bir polislin evinin kurşunlanmasıyla başlayan olaylar, her gün bir baş-

Zorla "Hergün" satışını fotoğraflarla tespit etmemiz üzerine Komandolar Mecidiyeköy' de yeni cinayetler işleyeceklerini açıkladılar

İSTANBUL (ÖZEL) - MECİDİYEKÖY' de MHP'li komandoların zorla Hergün gazetesi satışları fotoğraflarla yayımlayan gazetemize gece telefon eden bir komando, önümüzdeki günlerde Mecidiyeköy' de cinayet işleyeceklerini açıkladı. 11 Haziran gecesi saat 24.00 sıralarında gazetemize telefon eden bir fotoğrafçı nereden çekildiğini anlamaya çalıştı. Hark Sokaktaki bir marangoz dükkanından bahsederek "Orada çektiğiniz değil mi? Yakında orasının güzel bir fotoğrafını çekeceksiniz" diyerek sözlerine şöyle devam etti. "Benim işim asmak, kesmek, biçmekti. Akşamları inceden inceden çıkarım, işimi de iyi bilirim." Bu tehdit üzerine yapılan araştırma sonucu Hark Sokakta TKP Şişle İlçe Başkanı İlyas Demirel'in marangoz dükkanı bulunduğu ve bahsedilen marangozun ise İlyas Demirel olduğu öğrenildi. Ayrıca Mecidiyeköy' de faaliyet gösteren komandolar arasında UGD'nin yanındaki meyhaneye sürekli giden ve "inceden inceden" tabirini çok kullanan şahsın Bahtiyar Çelik olduğu belirlendi.

Muş Cezaevinden kaçmak isteyen Apocular yakalandı

MUŞ (ÖZEL) - MUŞ Kapalı Cezaevindeki Apocular 25 metre uzunluğunda tünel kazıp kaçmak isterken yakalandılar. Biri Çek, diğeri Map marka iki tabanca ile yakalanan Apocular, cezaevinde isyan çıkartarak 6 gardiyana da 3 gün boyunca rehlin tutular. Apocular isyan sırasında Cezaevi Müdürlüğü'nün odasının kapısını da kırarak eşyaları tahrip ettiler. 23 Haziran günü TIKP Varto İlçe Başkanı Koçak Ademir'i ziyarete giden arkadaşları, ziyaretçilerin Apocuların saldırısında linç edilmiş istendi. Olay gardiyanların son anda müdahalesiyle önlenildi. Saldırıya uğrayan devrimcilerden biri aldığı bir haftalık raporu savcılığa verdi.

Çeşitli suçlardan aranan faşistler, sık sık MHP'nin etkin olduğu bölgelerde görülüyor

Hükümet-Türk-İş görüşmelerinde son durum	
Tek Gıda-İş	: Tekel'le bitti, Çay-Kur sürüyor.
Tarım-İş	: Orman işletmeleri tamamlandı, devlet üretme çiftlikleri sürüyor.
Tes-İş	: İşkolu düzeyinde bitti, işyerlerinde sürüyor.
Likat-İş, Yol-İş, Maden Federasyonu, Türk-Metal, Deri-İş, Şeker-İş, Çimse-İş	: Parasal maddeler dışında tamamlandı, bu hafta bitirilmesi bekleniyor.

Türk-İş ile hükümet, para dışında anlaşmış

- 7 sendika ile sözleşmenin bu hafta sonuna kadar bitmesi bekleniyor.
- 8 milyarlık işçi alacağı, bir yıllık ödemeye planına bağlandı.
- Türk-İş, Meclislerin sosyal içerikli kanunları çıkarmamasını kınadı.

ANKARA (ÖZEL) - TÜRK-İŞ ile hükümet arasında devam etmekte olan toplu iş sözleşmelerinde parasal maddeler dışında anlaşmaya varıldığı bildirildi. Türk-İş yetkililerinden alınan bilgiye göre, toplu sözleşmelerin 2-3 maddesi üzerindeki görüşmeler, bu hafta da aralıksız sürdürülerek hafta sonuna kadar bitirmeye çalışılacak. Bu arada tamamlanan bazı sözleşmeler de imzalanmaya başlandı. Tarım-İş'in orman işyerinde, Tek Gıda-İş'in Tekel'de, Tes-İş'in işkolu düzeyindeki sözleşmeleri, imzalanmalar arasında. Bunun dışında Likat-İş, Maden Federasyonu, Türk-Metal, Deri-İş, Çimse-İş, Şeker-İş'le olan görüşmeler ise parasal maddeler dışında tamamlandı.

Ancak Türk-Metal'le Zirai Donatım Kurumu arasındaki görüşmeler sonuçsuz kaldığından, bu sendika ZDK'nın Adapazarı'ndaki 5 işyerinde geçen hafta greve gitti. Türk-İş yetkilileri, diğer sendikalarla görüşmelere peyderpey başlanacağını ve daha önce imzalanmış olan sözleşmelerin emsal tutularak bunların da bu ay sonuna kadar sonuçlandırılmasına çalışabileceğini ifade ettiler. Öte yandan Türk-İş ile hükümet arasında, işçilerin devletten son 22 ay içinde biriken ve 8 milyar lira tutan kadem tazminatı, ücret ve ikramiye alacaklarının tasfiyesi için de bir yıllık bir ödeme planının hazırlandığı ve bu konuda Başbakan Şileman Demirel ile anlaşmaya varıldığı öğrenildi. SİDENİN AÇIKLAMASI - Türk-İş Genel Sekreteri Sadık Şide, sosyal içerikli yasaların çıkarılmamasını ve meclislerin çalışmamasını kınadı. "Şide" Çalışmaları doğrudan ilgilendiren 152 kanun tasarıları raflarda unutulmuştur. Ele alınması gereken bu yasaların gerçekleştirilmesi halinde, toplumu bunaltan sorunların büyük bir bölümü temelden çözüme kavuşturulacak niteliktedir" dedi. "Şide, bazı siyasilerin "Seçmenem selam, üyütüma devam" mantığı ve niyetiyle hareket ettiklerinin açıkça ortaya çıktığını belirterek, meclislerin çalıştırılmamasının kamuoyuna güven sızlık yarattığını da sözlerine ekledi.

Ülkemizde olduğu gibi diğer Üçüncü Dünya ülkelerinde de kadınlar sabah saat 4.30-5.00'den itibaren yemek, su, yakacak, giyecek sağlama, tarlada çalışma, hayvanların bakımı ve çocukların bakımı için gün boyu çalışıyor. Zorlu gün en az 16 saatlik durmaksızın çalışmayla son bulur.

Birleşmiş Milletler "Kadının dünya kalkınmasındaki rolünü" araştırdı

Kadınlar erkeklerden iki kat fazla çalışıyor

● Genç kız ve kadınlar dünya çalışma saatlerini üçte ikisini gerçekleştiriyor. KOPENHANG (GHA) - KADININ dünya kalkınmasındaki rolü" konulu bir araştırma, kadınların erkeklerden iki kat daha fazla çalıştıkları gerçeğini ortaya çıkardı. Araştırmada "genç kız ve kadınlar dünya nüfusunun yarısını oluşturmakta, ancak dünya çalışma saatlerinin üçte ikisini gerçekleştirmedi" deniliyor. "Dünya kalkınmasında kadının rolü" konulu araştırmada şaha sonra şu görüşlere yer veriliyor: "Yemek, bulaşık, alış-veriş, temizlik, dikiş ve sö-kak, yaşlıların bakımı ve çocukların yetiştirilmesi gibi ev işlerini belki de erkeklerin iki kedar yorucudur. Ancak bunlardan başka günümüz kadını dört duvar dışı da bir işi vardır. Örneğin bugün Avrupa ve Kuzey Amerika'da ücretli iş gücünün yüzde 40'ını kadınlar oluşturmaktadır. Ve aynı zamanda evde ücretsiz yaptıkları işlerle de yaklaşık yüzde 40 katkılı bulunmaktadır. Yük en ağır biçimde Afrika, Asya ve Latin Amerika" (Devamı S. 6 Şu. 6'da)

Forumdan notlar

Avrupalının kaygıları

TÜRKİYE Forumu Alman hakim sınıflarının Türkiye üzerine endişelerini detaylı getirdi. Bütün konuşmacılar, Sovyetler Birliği'nin Ortadoğu'yu ele geçirmek için Türkiye'ye yüklediğinden söz ediyor. Hepsinin ortak kanısı, Avrupa'yı kurtarmak için ne pahasına olursa olsun Türkiye'yi ayakta tutmak. Alman ekonomisi çevrelerinin ve uzmanlarının Erbakan'a hiç mi hiç güvenleri yok. Erbakan'ın ağır sanayi yatırımlarını (!) hepsi bizim kadar biliyorlar. Bütün forum boyunca konuşmacılar, Erbakan için, "Aachen'da okumuş, ama Alman gerçekliğinden zerre kadar öğrenmemiş" dediler. Şirket temsilcileri Alman şirketlerinin Türkiye'den toplam 720 milyon DM alacak olduğunu ve döviz yokluğu nedeniyle alacaklarının durmadan ertelendiğini dile getirdiler. Höchst AG 40 milyon, BAFAG AG 16 milyon DM alacak Türkiye'den. Forumda ekonomi uzmanlarından bu alacaklarını nasıl tahsil edeceklerini sorup durdular. Almanlar Türkiye'nin buhrandan çıkmasını istiyor. Ama MHP terörünün, devlet terörünün, işkencenin, milli eşitsizliğin hüküm sürdüğü Türkiye'de bunlara çözüm getirmenin istikrarın kurulamayacağına inanıyorlar. Anlamak istemediklerinden değil, bu sorunların Moskova propagandasının icadı olduğu varsayımından hareket ettikleri ve buna kendilerini inandırdıkları için. Konrad Adenauer Vakfının yetkilisine şöyle söyledim: "Bu sorunlar gerçektir. Bunları bir (Devamı sa. 6 Şu. 4'de)

Güneydoğu Avrupa Kurumu, Türkiye'nin durumunu tartıştı:

"Türkiye dipsiz fıçı mı?"

YILDIRIM DAĞYELİ BONN'DAN BİLDİRİYOR - GEÇTİĞİMİZ perşembe günü Güneydoğu Avrupa Kurumu, Bonn'da bir "Türkiye" forumu düzenledi. Alman bilim, ekonomi ve devlet çevrelerinde etkili bir kuruluş olarak tanınan kurumun forumunu Alman Parlamentarierlerin üye bulunduğu Türk-Alman Derneği de destekledi. Güneydoğu Avrupa Kurumu Başkanı CDU Milletvekili W. Althammer ve Türkiye Bonn Büyükelçisi V. Halefoğlu'nun konuşmalarıyla açılan forumda Türkiye'nin ekonomik geleceği tartışıldı. Zaman zaman Türkiye'nin iç ve dış siyasal sorunlarının da konu olduğu konuşmalarla yapılan dış yardımın kullanılış biçimi üzerinde duruldu. Avrupa basınında Türkiye'den sık sık "Boğazdaki hasta adam" veya "Türkiye dipsiz fıçı mı?" diye söz edilmesinin nedenleri araştırıldı. Konuşmacı olarak kurumun Türkiye uzmanı profesörleri, Almanya'nın eski Ankara Büyükelçisi

BASINDAN SEÇMELER

Oktay Ekski «Fatsa'dan ders almalı»

Oktay Ekski 12 Temmuz günü Hürriyet gazetesinde "Kurtarılmış bölgeler" ve hükümetin tutumu konusunda kaleme aldığı yazısında şunları söylüyor: "Bugünün Türkiye'sinde, 'Kurtarılmış bölgeler' içinde Fatsa sadece bir olaydır. Yani devlet otoritesini Fatsa'da ihya etmek ne kadar önemli bir ihtiyaç ise, Aybastı'da, Siverek'te, Ceylanpınar'da 'Unceci'de, Nevşehir'de, Ünye'de ve hatta İstanbul'un göbeğindeki Mecidiyeköy ile Ankara'daki Abidinpaşa'da devletin otoritesini ihya etmek de o kadar önemli ve gereklidir. Sayın Başbakanın görmesi gereken husus şudur: Devlet otoritesi kim tarafından çürütülürse çürütülürse devlet bunların hepsinin üstüne aynı etkinlik, aynı tarafsızlık ve aynı kararlılıkla gitmelidir. Bunu yapmayıp da laf belbeliğine güvenen örneğin Çorum olaylarında devlet otoritesinin sağ militanlar tarafından tahrip edilip edilemediğine ilişkin bir soruyu 'Bizim hükümetimiz canileri korumaz. Olayları saptırmanın anlamı yok' şeklindeki yetersiz cevaplarla geçiştirmeye çalışırsa başarıya ulaşması imkansızdır. Çünkü bu cevap Sayın Başbakanın hala 'tarafsız yola gitme' isteğini taşımadığını ortaya koymaktadır. Daha de tenisi Demirel, taraf-ız bir devlet yönetimi kurmadıkça halkın desteğini kazanamayacağı ve yönetimi ve terörle başedemeyeceğini hâla kabul etmemektedir." (Devamı S. 6 Şu. 7'de)

PAZARDAN PAZARA AYDOĞAN BÜYÜKÖZDEN

«Kanunname-i Al-i Osman»cılar

'Kanunname-i Al-i Osman'cılar, kim bunlar? Yani "Osmanlı Kanunname" cileri... Bugünkü anlamıyla Osmanlı Anayasacıları.

Durup dururken Osmanlı örflerinden bahsetmek istemedik. Ama aklımıza düşürüldü... 28 Mayıs'ta İstanbul'un fethi nedeniyle televizyonda düzenlenen bir programda Fatih Kanunnamesinden övgülerle söz edilmişti. Geçtiğimiz günlerde de Tercüman gazetesinde Nazlı Ilıcak aynı konu üzerinde durdu. Hem de tarihi bir sohbet yapmak için değil, bugüne örnek göstererek... Ilıcak şunları söylüyordu:

'Yıldırım Beyazıt, Ankara Savaşı sonunda Timur'a esir düşen, oğulları taht kavgasına tutuşmuştu. Osmanlı İmparatorluğu otorite boşluğu yüzünden henüz kuruluş döneminde çökmeye tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştı. Bu döneme "Fetret Devri" denir. Çelebi Mehmet diğer kardeşlerini yenerek parçalanmış tehlikesini bertaraf etmiş, Anadolu birliğini yeniden kurmuştu.

'Osmanlı ülkesi, kuruluş döneminde bir fetret devri yaşadı. Türkiye Cumhuriyeti 50 yıl sonra yeni bir fetret devriyle karşı karşıya... Osmanlı'nın, devletin dağılma aşamaları tarihçe zafere dolu sayfalar işleyiş gibi genç cumhuriyetimiz de bu sıkıntılara ebedecek, Türk milletini, layık olduğu refah seviyesine ve huzur ortamına ulaştıracaktı.

'Fakat her şeyden önce istikrar gelmelidir. Fatih Sultan Mehmet, Fetret devrinin tecrübesi altında, "kardeş katli" meşrulaştırılmış. Yeni bir Fetret devri yaşayan bizler, siyasi dağınıklıktan kurtulmak için lüzumlu tedbirler -tabii bugünün demokratik anlayışı içinde- derhal almamız..." (Tercüman, 9.7.1980)

Ilıcak'ın bugünkü kargaşalıktan kurtulmak için, demokratik anlayışlara uyduklarını istediği tarihi örnek Fatih Kanunnamesi ile meşrulaştırılmış "kardeş katli"dir.

Fatih Sultan Mehmet'in tahta çıkarılmaz yaptığı ilk işlerden birisi 6 aylık kardeş küçük Ahmet Çelebi'yi boğdurmak olmuştu. Fatih bununla da kalmayarak yaptığı bu katliamı resmen kanunname haline de getirmişti. Osmanlı Anayasacıları Fatih'in bu uygulamayıyla Osmanlı İmparatorluğunun birliğini sağladığını ve teminat altına alındığını söylüyorlar.

Aslında Osmanlı Sultanlarının tahtlarını teminat altına alabilmek için kardeşlerini katletmelerine ilk kez Yıldırım Beyazıt tarafından uygulanmıştır. Beyazıt, Şehzade Yakub'un işini bir kementle bitirivermişti. Fakat bu işte en acımasız olan Yavuz Sultan Selim'dir. Yavuz tahta geçmez geçmez kendi oğlu Süleyman'dan başka Osmanlı Hanedanından bütün erkekleri öldürttü. Hatta öyle ki, bazı tarihlerde küçük şehzadelerin annelerinin memelerinden zorla koparılıp idama götürüldüğü acı acı anlatılır. Ve bu Osmanlı örfü yıllar yılı işlemiştir. Osmanlı tarihi acımasızca katliamların, bütün hayatı boyunca öldürülme korkusu içinde yaşayıp aklını oynatan şehzadelerin öyküleriyle doludur.

Şimdi biz başka bir nokta üzerinde durmak istiyoruz. Fatih "kardeş katli" meşrulaştırılmıştır da ne olmuştu? Taht, post ve saltanat kavgası sona mı ermişti? Fatih'in ölümünden sonra Osmanlı İmparatorluğu Beyazıt'la Şehzade Cem arasında uzun süren mücadelelere sahne oluyordu. Yavuz daha babasının sağlığında taht kavgası peşine düşmüş, Beyazıt'ın üç oğlu Ahmet, Korkut ve Selim birbirleriyle kıyasıya bir kavganın içine girmişlerdir. Ve sonunda Yavuz Selim babasını da tahttan indirerek saltanatın sahibi olmuştur. Daha sonra da babasına söz vermesine rağmen bir oyun düzenleyerek Şehzade Korkut'u da ortadan kaldırmıştır. Ve daha da sonra Hürrem Sultanlarıyla, Deli İbrahimleriyle Osmanlı İmparatorluğunun Osmanlıcıların bile inkar edemedikleri çöküş ve çürümeye başlamıştı. Bu arada Fatih Kanunları da hep yürürlükteydi ve hanedan

mensupları da sürekli birbirlerini boğazlıyorlardı.

İşte kardeş kanı üzerinde yükselen saltanat budur. İş sadece kardeşlerin birbirlerini boğazlamasıyla kalmamış, post kavgaları arasında sayıları tespit edilemeyecek kadar çok halk kırılıp gitmiştir.

Kardeşler birbirini boğazlamış, Osmanlı İmparatorluğu da birlik içinde kalmış ne olmuş? Aslında burada da Osmanlı örfçülerinin çarpıtıkları bir önemli olay daha var... O da Türkiye'nin bugünkü kaderinin daha o günlerden çizildiğidir.

Fatih'in kanunlarına dayanarak bazı kardeşler diğerlerini "meşru" olarak, bazıları da önce gayri-meşru, iktidarı aldıktan sonra "meşru" olarak boğazlayıp saltanatlarını sürdürürken, aslında, dünyadaki gelişmelerin tersine kürek çekiyorlardı. İstanbul'un fethe edildiği, Osmanlı ordularının Avrupa şehirlerinin kaplarına dayandığı Fatih dönemi, ne kadar şanlı görünse de, Osmanlıların çöküş döneminin başıdır. Çünkü, Osmanlı sultanları, acısı yüz yıl sonra çıkacak tarihi gelişmenin karşısına dikilmişlerdir.

O sıralarda Avrupa'da kapitalizmin ilk filizleri boy atmaya başlamıştı. Avrupa'daki parçalanmış feodalizm, yine bu yıllarda başlayan sömürgecilik, daha sonra sanayi devriminin temelini atacak ticaret sermayesinin birikmesine imkan sağlıyordu. Oysa aynı dönemde Osmanlı kafalılarının hâlâ aptalca övündükleri Osmanlı İmparatorluğunun düzeni ve sultanlar, topraklarımızda zulümün yolunu çoktan tikişmişlerdi. Ticaret ve toprak her yandan sultanın zincirleriyle sarılmıştı. İşgal edilen ülkeler ve Anadolu insanı yıllar yılı Osmanlı saraylarını besledi. Servetler debede ve safahat yoluna harcandı, tüketildi. Fatih'in kanunları değil sağlanan ganimetler bir süre buhranı geciktirdi. "Şanlı" Yavuz döneminde, Avrupa'da kapitalizm artık delikanlılık çağını yaşarken, Anadolu topraklarında insanlar üretim bile yapamaz hale geliyor, topraklarını bırakıp kaçıyor, büyük kıtlıklar yaşanıyor. Lise tarih kitaplarında şaşaalı dönem olarak anlatılan Yavuz ve Kanuni zamanında Anadolu'da halk ot yiyor, palamutla karını doyurmayla çalışıyor, çaresizlikten kendisini, daha çocuklarını esir diye satıyordu. Bunları Osmanlı örfçüleri gizlerler...

Avrupa, feodalizmin yerini özel mülkiyetin alacağı kapitalizme doğru hızla yükselirken, Anadolu ekonomik çöküşe doğru koşarak ilerliyordu. Zaten bu çöküşün ardından Avrupalılara el açma geldi, sonra kapitülasyonlar, sonra yarı-sömürge haline gelmiş bir imparatorluk...

İşte tarih bunları söylüyor. Şüphesiz bugün "kardeş katli meşru" görüşü sadece yazı ve çizide kalmıyor. Osmanlı örfçülerinin, "meşru" kardeş katli her gün yaşıyoruz. İstenen istikrar bugün de "kardeş" in diğer "kardeşlerini" ortadan kaldırmasıdır. Ve yine ebbette bu da bugünkü şartlara uygun olarak yapılacaktır. Yay kirisi ile değil, boğma teli ile...

Bunu arzulayanlar ve düşleyenler ayne 550 yıl önce Osmanlı sultanlarının Türkiye'ye oynadıkları kötü oyunu tekrar etmek istemektedirler. Ama Türkiye Fatih'in Osmanlısı değildir ve Türkiye'yi bir 500 yıl daha geriye götürmek de öyle Fatih'in 6 aylık kardeşini boğazlaması kadar kolay da değildir.

İşin acı yönü bütün bunların 600 yıllık Osmanlı saltanatı hakkında şunları söyleyen Atatürk'ün Türkiye'den yazılabiliyor olmasıdır:

'Osmanoğulları zorla Türk milletinin hakimiyet ve saltanatına el koymuşlardı. Bu tasallutları altı asırdan beri idame ettirtilerdi. Şimdi de Türk milleti bu müteavizlerin hadlerini ihtar ederek, hakimiyet ve saltanatını, isyan ederek kendi eline biffil almış bulunuyor'...

Breşnev, Schmidt'i Moskova'da karşılayan...

Moskova, ABD ile Avrupa'nın arasını açmaya çalışıyor...

Breşnev Schmidt'e, ABD'ye güvenme demiş

Giscard-Schmidt görüşmesinin ardından

Yalnız kalmış Avrupa güçlü olabilir mi?

RAGİP DURAN

'Avrupa uluslararası alandaki konumunun silinmesine izin vermemelidir. Avrupa daha güçlü ve daha bağımsız olmalıdır.'

Bu sözleri söyleyen Fransa Devlet Başkanı Valery Giscard d'Estaing'dir. Ve bu fikrini Helmut Schmidt'e de kabul ettirmeye çalıştı. Çünkü Moskova'da 5 günlük resmi bir gezi yapılmaktadır.

Paris yönetiminin şimdiye kadar izlediği dış politikalar gözünde tutulursa, yukarıdaki cümlelerin anlamı daha iyi anlaşılır.

Bugün uluslararası alanda kutuplaşma Sovyetler Birliği ile dünyanın geri kalan kısmı arasında olduğu için, Batı Avrupa'nın konumu kaçınılmaz olarak zayıflamaktadır. Hangi olaya bakarsanız bakın, esas olarak iki tutum görürsünüz. Kremlin'in tutumu ve onun ziddini oluşturan tutum. Bir üçüncü tutum, bir üçüncü yol, resmi tutuklarda veya basında görünse bile henüz hissedilebilir, henüz de geçersizdir.

Ustelik Batı Avrupa, ne yazık ki, Sovyetler Birliği karşısında zıt seçeneği oluşturan kutup olamamıştır. Birçok olayda Kremlin'in ziddini ABD yaratmaktadır.

Bu gelişmelerin farkında olan Giscard d'Estaing de, "Aman Avrupa konumunu, önemini yitirmesin" veya "Biz ABD'nin her dediğini kabul edemeyiz" gibi gerekçeler öne sürerek Batı dünyasının Kremlin'in karşısına birleşik bir cephe şeklinde çıkmasını engel olmaktadır.

Sorunun özü, Batı Avrupa ile ABD arasındaki anlaşmazlıklar değil, Batı Avrupa'nın konularındaki sıvışmaları tayin eden olgu, Sovyetler Birliği'ne karşı tutumudur. Örneğin, Batı Avrupa'nın en az ABD kadar Kremlin karşısında kararlı olması, Washington ile Batı Avrupa arasındaki birçok sorunu çözmeye yeter de artar bile... Ustelik mesele, kimilerinin iddia ettiği gibi sadece, biçimsel bir ayrılık değildir.

Şiddetli bir şekilde, aslında ABD de, Batı Avrupa da Kremlin'in yayılmacılığına karşısındır. Ancak ABD sertlik yanlısı bir tutumla Sovyetleri durdurmaya çalışırken Batı Avrupa diyalog ve yumuşaklığı yasalarla Kremlin'i yatıştırmaya çalışıyor.

ABD ile Batı Avrupa'nın Kremlin'e karşı izlediği politikadaki biçim farkı, değeriendirme farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Afganistan işgalinden sonra ABD yumuşaklığını düşüncesizlikle, NATO yetkilileri "Artık eylem zamanı gelmiştir" diyorlar. Ama Batı Avrupa'nın liderlerini baktığımızda, bir apartopar Varşova'ya Breşnev ile görüşmeye gidiyorlar, diğer Moskova'da NATO füzeleri üzerine pazarlık yapmaya kalkıyorlar.

Askeri alana gelince: Fransa, caydırma gücünü artırıyor ve Nötron bombası yaptığını açıklıyor. Almanya ile ortak bir savunma sistemine hazırlanıyor. Ancak dikkat edilirse Moskova bu tutumdan pek o kadar rahatsız olmuyor. Hele Avrupa'ya yerleştirilmesi kararlaştırılan NATO füzeleri konusundaki kaygıları karşılayacak olursak, Fransa'nın Nötron bombası yapması Breşnev açısından ikinci derecede bir olay, Fransa'nın tek başına caydırıcı güç oluşturma çabaları ABD'yi devre dışı bıraktığı için, Moskova'ya fazla endişelendirmez.

Sovyetler Birliği'nin taktiği son derece açık ve basittir: Kremlin Amerika'dan, tamamen kopuk bir Batı Avrupa istemektedir. TASS'a göre, "Bağımsız Avrupa'ya" öven Giscard'in açıklamalarından övgüyle söz etmektedir. Bu durumda "Bağımsız Avrupa'nın" yani ABD'den ayrı bir Avrupa'nın Rusya karşısında güçlü olabilmesine olanak var mıdır?

Sovyet tankları Afganistan'dan sonra Ortadoğu'ya yöneltileninde, Batı Avrupalı liderler hâlâ diyalogdan söz edebilecekleri mi acaba?

Ticari hârlardan vazgeçmeyen ve saldırıların karşısında belirli ölçüde hâlâ korkan Batı Avrupa, muhtemel bir Sovyet harekati karşısında ABD'den çok daha fazla tehlike altında olduğunu görmüyor mu?

1980 yılı başlarında artan fiyatlar ve yapılan devaliasyonlardan sonra Aydınlik bir dizi tasarını önermişti. Ve birçok yayın organının kapanması zorunda kaldığı bu dönemde de başarı ile geçirdi. Artık Aydınlik önümüzdeki zorluklara da hazırdır.

Aydınlik her ay küçük bir miktar a-

Moskova nükleer bir savaş sırasında ABD'nin mütefinklerini terkedeceğini iddia ediyor.

DIŞ HABERLER SERVİSİ OVYETLER Birliği Devlet Başkanı Breşnev'in, Helmut Schmidt'in Moskova ziyareti sırasında Batı Almanya Başbakanı bir nükleer savaş vukuunda, ABD'nin mütefinklerini terkedeceğini söylediği bildirildi.

Breşnev'in ayrıca, orta menzilli füzelerin azaltılması için yapılacak görüşmelerin yalnızca Amerikan ve Sovyet silahlarını kapsayacağı, İngiliz, Fransız ve Çin silahlarını içine almayacağına öne sürdüğü kaydedildi.

Die Welt gazetesinde yer alan haberde Breşnev'in "Amerikalılar nükleer bir savaş sırasında kendilerinin okyanusun öte yakasında olabileceklerinkinden farklıdır. Avrupalı mütefinklerinin kaderi onları hiç ilgilendirmeyecek" dediği belirtildi.

Helmut Schmidt'in, görüşmelerin SS-5, SS-20 füzelerini ve Backfire uçaklarını kapsayıcı kapsamayacağı sorusuna üzerine, Breşnev "İnsan yedikçe iş-çarı açılır" cevabını verdi.

Batı Alman Başbakanı, daha sonra İngiliz, Fransız ve Çin silahlarının görüşmelerin kapsamına alınmamasının nedenini sordu. Bunun üzerine Sovyet Dışişleri Bakanı Gromiko, "Diğerlerinin silahları burada bizi ilgilendirmez" dedi.

Gromiko bu silahlı SALT 3 anlaşması çerçevesinde ele alınacağını öne sürdü. Gromiko ayrıca Schmidt'i tehdit ederek şöyle konuşt:

"Amerikan füzeleri Avrupa'ya yerleştirilirse, Sovyetler Birliği dengeyi sağlamak için gerekli tedbirleri alacaktır. Sizin böyle bir gelişmeyi arzulağınızdan kuşkuluyum."

Öte yandan Breşnev, İspanya'nın NATO'ya katılması Doğu Batı ittifakının genişletilmesi ilkesini çığneyeceğini iddia etti.

HALKLARIN DÜNYASI

Çiğdem Kömürçuoğlu

Güneydoğu Asya'da oyun içinde oyun

Ergun Balcı'nın "Güneydoğu Asya'da Oynanan Oyun" başlıklı yorumunu, oyunun içeriğini anlayabilmek için en az üç kere okudum. Sonunda anlayabildiğim şu oldu:

Tayland hükümeti 7 bin göçmeni Kambocya'ya geri göndermeye karar vererek Vietnam'ın kafasını kızdırmıştır. Bunun üzerine Vietnam Tayland'a saldırmıştır. Ustelik Tayland göçmenleri gönderme kararını ne zaman almıştır? ASEAN toplantısından bir hafta önce. Bu arada ASEAN toplantısına katılan ABD Dışişleri Bakanı da fırsattan istifade Tayland'a bol bol güvence vermiş, Vietnam kınamış ve Başkan Carter Tayland'a silah göndermeye başlamıştır.

Sayın Ergun Balcı Tayland masalının ardında yatan gerçekler bunlar diyor. Yani Tayland provokasyon yapmış, Vietnam bu provokasyona gelmiş. Bu arada ABD de fırsattan istifade Tayland'a bol bol silah sevk etmiştir. Bir yanlış anlama varsa Sayın Balcı'nın kusurumuza bağışlamasını rica ederiz.

Sayın Balcı'nın üstünde hiç durmadığı bir gerçek var. Hem de "Oyunun" tüm verilerini etkileyen bir gerçek. O da bugün Kambocya'nın Vietnam'ın işgal altında olması ve buna karşılık Kambocya halkının vatanını savunma hakkına sahip olmasıdır. Bu gerçeğe gözlerinizi kapadığınız zaman her türlü oyunu keşfetmeniz mümkündür.

"Pnom Pehn hükümeti Tayland rejimini devirmek isteyen asiler Tayland'a gönderilse idi Bangkok hükümetinin bunu nasıl karşılayacağını soruştur" diye yazıyor Ergun Balcı.

Heng Samrin yönetimi meşru bir yönetim değildir ki Tayland'ı protesto etmesinin geçerliliği olsun. Heng Samrin bugün Kambocya'da 200 bin Vietnam askerine dayanarak ayakta durmaya çalışmaktadır. Ülkesini kurtarmak için mücadele eden insanları üstüne Vietnam tankları sürülmektedir.

Hem de "açlık ve savaş cehennemi" olarak tanımlanan Kambocya'da canlarını dişlerine takarak direnenler karşılığında yalnızca Vietnam'ı da bulmamaktadır. Son ASEAN toplantısında Tayland Dışişleri Bakanı "Eğer Kambocya'da Vietnam kazanırsa, Ruslar kazanır" demiştir. Yani Kambocya'da sürdürülen işgal katmerlidir.

Sayın Balcı, "Kızıl Kmerler" olarak tanımladığı Demokratik Kambocya kuvvetlerine ülkelerinin savunma hakkı tanınamaktadır. Oysa bugün Kambocya'da iç savaş değil, işgale karşı direniş sürmektedir. Vietnam'ın elverişsiz koşullarda Tayland'ı saldırması askerî bir zamanlama hatası değil, halk direnişlerini kırma çabasıdır. Vietnam'ın saldırgan niteliği ona seçim şansı tanımamaktadır.

Buna karşılık Tayland'ın, kendinden kat kat üstün düşman güçlerine karşı savaşan Kambocyalılara yardım etmesi kötü değil, iyi bir şeydir. Ayrıca bu insanı yardımdan da öte bir şeydir. Bugün Güneydoğu Asya ülkeleri, özellikle Tayland ve Kambocya arasında kader birliği vardır. Bu ülkeler Vietnam'ın dolayısıyla Sovyetler Birliği'nin doğrudan tehdidi altındadır. Vietnam'ın Hindicini Federasyonu kurma emelleri, ne yazık ki bir zamanlar kendi de bağımsızlık savaşını vermiş olan bu ülkenin Sovyet stratejisi doğrultusunda maceralara atılmasına yol açmıştır.

Güneydoğu Asya ülkelerinin beğenmelerde beğenmelerde hâlâ Demokratik Kambocya hükümetini desteklemeye devam etmelerinin ve geçen hafta Heng Samrin yönetimini taniyan Hindistan'ın şiddetle eleştirilmelerinin nedeni budur.

Kaldı ki, bugün Kambocya'da Demokratik Kambocya hükümeti önderliğinde halk direnişi, gerçekten kan ve ateş altında sürdürülmesine rağmen güçlenmektedir. Demokratik Kambocya yetkilileri Birleşmiş Milletler denetiminde serbest seçimlerin yapılması için hazır olduklarını tüm dünya kamuoyuna açıklamışlardır.

Güneydoğu Asya'da gerçekten bir oyun tezgahlanmıştı. Bu öyle gözlerden gizlenerek oynanmaya çalışılan bir oyun da değildir. Kambocya'da 200 bin kişilik Vietnam ordusunun varlığı gün gibi ortadadır.

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1) Rüzgarla çalınan, pervaneli değirmen 2) Eser tenli bir millet-TASLİK belirsiz geçmiş zaman anlamında kullanılır-Adanmış olan şey 3) TERSİ Güney Amerika'da yaşayan, domuz benzer hayvan-Bir kupa 4) TERSİ akma eylemi Eşek başı-Bir coğrafî bölgenin yıllık hava koşulları. 5) Uzun göğü bir göçmen kuş-Gros tonun kupa yazılışı 6) İki gözü görmeyen-1870-1950 yılları arasında yaşamış Türk İslam filozofu 7) Gemilerin ön tarafı-Tasdik, benimsenme 8) Bazı yörelerde ağabey anlamında kullanılır.-Çin Halk Cumhuriyeti ile Hindistan arasında kalan bir Asya ülkesi-Bir harfin okunuşu. YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Üç yanı suyla çevrili kara parçası 2) Bir meya 3) İri taneli ve sürekli kar yağışı 4) Yabancı bir haber ajansı 5) Büyük Okyanus ve Çin Denizinde meydana gelen, şiddetli tropikal fırtına 6) TERSİ kırmızı, geçirmen-Ek 7) Yaprak, yerine getirme (eski dil)-TERSİ kusun, parçama (eski dil) 8) TERSİ bir erkek adı 9) Dolanın düşüşüne karşı sürekli değer kazanan bir Avrupa parası-Alaşılandan çok olan, fazla 10) Etkin sözcüğünün karşıtı, pasif 11) Para (eski dil)-İsim 12) TERSİ Akdeniz iklimine özgü bodur ağaçlar ve çalırlardan oluşan bitki örtüsü--Aza.

DUNKU BULMACANIN ÇÜZÜMÜ

SOLDAN SAĞA: 1) Savak-Kabile 2) Emile Zola-Ed 3) Feribot-Deri 4) İla-Va-TL 5) Le-Ribaunt 6) Tema-Kaide 7) Ebe-Ç-D-Fin 8) Rezerasyon. YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1) Seftiller 2) Amele-Be 3) Vira-Tez 4) Altive 5) Ke-Bimur 6) Zorba 7) ko-T-A 8) Al-tukus 9) Badana 10) Tifo 11) lor-T-Din 12) Edilgen

Aydınlık'ın maliyeti ve çalışanları ile ilgili cevaplar

1- Aydınlik gazetesinin maliyeti ve çalışanlarının durumu hakkında bilgi verir misiniz? (Ankaralı okuyucular)

Aydınlik, ancak büyük mali güce ve desteğe sahip olanların gazete çıkarabildikleri bir dönemde sadece Türkiye halkının fedakarlığına ve desteğine güvenerek cesaretle yayın hayatına atıldı. Ve bugüne kadar da sürekli artan maliyetlerle karşı karşıya kaldı. Gazetelerden izlemişsinizdir, bu dönem içinde bazı basın organları yayınlarına son verdi, bazıları sahip değildirdi, bir kısmı da tekelier tarafından satın alındı. Gazeteniz Aydınlik ise bütün bu zor dönemleri yine halka dayanarak aştı.

1980 yılı başlarında artan fiyatlar ve yapılan devaliasyonlardan sonra Aydınlik bir dizi tasarını önermişti. Ve birçok yayın organının kapanması zorunda kaldığı bu dönemde de başarı ile geçirdi. Artık Aydınlik önümüzdeki zorluklara da hazırdır.

Aydınlik her ay küçük bir miktar a-

çıkarmaktadır. Ama okuyucularının düzenli desteği bu açığın üzerindedir. Gazeteniz, güçlü okuyucu desteği, personelinin fedakarlığı ile, her türlü zam, hükümetlerin kültür ve fikir hayatını baltalayan devaliasyonlarını göğüsleyebilecek kuvvettedir.

Gazetemizin çalışanlarına gelince, sanırım bu konudaki açıklamalarımızı izlemeniz bulamamıştır. Yöneticisi ile yazarı çizeri ile, teknik personeli ile, matbaacısı ve paketçisi ile tüm Aydınlik çalışanları Türkiye halkına hizmet ruhu ile biraraya gelen devrimci bir kadrodur. Aydınlik aynı zamanda ülkemizin kültür ve düşünce birliğini biraraya getirebilecek amacıyla yurtsever ve ilerici aydınlarmızla, yazarlarımızla birleşmeye özel önem vermektedir. Aydınlik'ın saygıları halka hizmet etmek isteyen herkese açıktır. İki yıl aşkın yayınının gösterdiği gibi gazetemizin yazarları işçiler, köylüler, gençler, tüm emekçilerdir.

Yayına başladığımız dönemde gazete-içlilik tecrübesi olan sadece iki arkada-

şımız vardı. Geriye kalan çalışanların büyük bir çoğunluğu ise hayatlarında ilk defa bir gazete çalışıyorlardı. Geçen süre içinde tüm personel kendi alanlarında tecrübeler kazandı ve yetkinleşti.

Aydınlik çalışanları emekçi halkımızın sade hayat tarzını kendilerine kıstas alan fedakar devrimçilerdir. Tüm çalışanlar asgari ihtiyaçlarına göre ücret almamaktadırlar. Halkın dertleri ile birleşmeye dikkat ederler. Çalışanlar arasında devrimci birlik ve dayanışma hakimdir.

Aydınlik'in çalışma ilkelerini de belirtmek istiyoruz:

1. Devrimci fedakarlık 2. Herkese söz hakkı ve demokrasi, 3. Disiplin, 4. Kolektif çalışma 5. Eleştirilmezliği.

Son olarak, Ankaralı okuyucularımızı gazetemize davet ediyoruz. Aydınlik'ın kapıları herkese açıktır. Sizler de gelin, gazetemizi gezin, çalışanlarla tanışın ve onların durumunu bizzat bu-

sorular ? cevaplar

rada görün. Eminiz ki, göz, yazıdan üstün olacaktır.

2- Aydınlik gazetesinin eski sayıları nereden sağlanabilir?

Aydınlik'ın ilk sayısından itibaren düzenli olarak arşivi tutulmaktadır. İstedikleri sayıları Ankara büromuz kanalı ile bize bildirirseniz, veya mektupla ödeme olarak İstanbul merkezimizden isteyebilirsiniz.

3- Daha Güçlü Daha Güncel Aydınlik kampanyası sonuçları nedir?

Yurt içi ve yurt dışındaki hesaplanan toparlanmasa, toplanan eşyalardan düzenlenmiş serbest satış sonucunun beklentisi ve kesin bir liste yayınlama ihtiyacı açıklamayı geciktirmiştir.

Şimdi hazırlıklarımız tamamlanmıştır ve "Daha Güçlü, Daha Güncel Aydınlik" kampanyası sonuçlarını önümüzdeki günlerde etraflıca yayınlacağız.

Sergilerde bu hafta

İSTANBUL

● 8. ULUSLARARASI İSTANBUL FESTİVALI içinde yer alan ve 15 Temmuz 1980 tarihine dek sürecek olan sergiler şunlar: AKM Fuayesinde "Kuşaklar-5" fotoğraf sergisi, Yapı ve Kredi Bankası Galatasaray Sanat Galerisinde "Türk Basınında Atatürk" sergisi, aynı bankanın Çemberlitaş'taki kütüphanesinde "Resimlerle Eski İstanbul" sergisi, Beyoğlu Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde "Anadolu El Sanatlarında Boncuk" sergisi, Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde "8. İstanbul Festivali Afis Yarışması" sergisi, Beşiktaş Devlet Resim ve Heykel Müzesi Bahçesinde 1. "Günümüz İstanbul Sanatçıları Açık Hava Sergisi" (Resim, heykel, seramik, özgün baskı), İstanbul Belediyesi Taksim Sanat Galerisindeki "Çevreden Yeni Görünüm" sergisi ise 17 Temmuz'a dek izlenebilir.

● DEVLET TATBİKİ Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun çeşitli bölüm öğrencilerinin yıl sonu sergisi okul salonunda 1 Ağustos tarihine dek sürecek.

● "TÜRK MOTİFLERİYLE Kumaş, Dizayn Yarışması" sergisi Yapı ve Kredi Bankası Galatasaray Sanat Galerisinde 16 Temmuz'a dek sürecek.

ANKARA

● İNGİLİZ FOTOĞRAF SERGİSİ, Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde 15 Temmuz'a dek açık kalacak.

● KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU'nun "Artık Eşyaların Değerlendirilmesi Sergisi", Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde 15 Temmuz'a dek izlenebilir.

● EVREN HAKYEMEZ'in suluboya pastel resim sergisi, 15 Temmuz'a dek Devlet

Güzel Sanatlar Akademisinde açık kalacak.

● AVNİ ARBAŞ-TURAN EROL-BEDRİ RAHİMİ EYUBOĞLU-ORHAN PEKER-RAHİMİ TANTUĞ karma resim sergisi Artizan Sanat Galerisinde ay sonuna dek izlenebilir.

● ANKARA-İSTANBUL SANATÇILARI karma resim sergisi Leonardo Sanat Galerisinde 31 Temmuz'a dek açık kalacak.

● KARMA RESİM SERGİSİ Vakko Sa-

nat Galerisinde ay sonuna dek sürecek.

İZMİR

● HALK EĞİTİM MERKEZİ EL Sanatları Sergisi, Akbank Konak Sanat Galerisinde 14 Temmuz'a dek sürecek.

● ELİF NACI'nın eski ve yeni çalışmalarından oluşturduğu 35 tablolu sergisi 16 Temmuz'dan 2 Ağustos'a dek, Atatürk Bulvarı'ndaki Vakko Sanat Galerisinde izlenebilir.

Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu öğrencilerinin yıl sonu sergisinde yer alan "Türkiye" konulu çalışmada bir detay.

Günün sanat olayları

8. ULUSLARARASI İSTANBUL FESTİVALI

● TRT ANKARA RADYOSU Çok Sesli Korosunun konseri 19.00'da Sultanahmet Aya İrini Kilisesinde izlenebilir. Fiyatlar: 100, 75 lira.

● "KANLI NİGAR" adlı müzikli kantolu ortaoyunu Şehir Tiyatrosu sanatçıları tarafından bugün 21.30'da Rumelihisari'nde sergileniyor. Sadık Şendil'in yazdığı, Deniz Uyguner'in yönettiği oyunun dekor ve giysileri de Nilgün Gürkan'a ait. Oyunun başrolünde Münir Özkul var. Fiyatlar: 100, 75 lira.

● "MÖFETTİŞLER MÖFETTİŞİ" adlı müzikli güldürü, İstanbul Şehir Tiyatrosunda bugün 16.00 ve 19.00'da son olarak sergileniyor. Ankara Halk Tiyatrosunun Orhan Kemal'den uyarladığı oyunun yönetmeni ve başrol oyuncusu Erkan Yücel. Biletler 100 lira.

halkbilim

Fikri Çiçekçi

Folklor, henüz halk tarafından anlaşılabilir ve kavranabilir bir kelime değildir. Öyle ki, kelimenin yanlış söylendiği de görülmektedir. TRT ve basında zaman zaman folklor, folklor, folklor gibi yanlış söyleyişlere her zaman rastlanır. Tabii bu durum devletin ve burjuvazinin halk kültürüne verdiği "önemden" gelmektedir. Durum bu iken kelimenin içeriğini halkın doğru anlaması da beklenemez. Hatta kendisine folklorcu diyen birçok kişi de kelimenin içeriğini kavramış değildir.

Folklor İngilizce kökenli bir kelimedir. İngilizce (folk-Halk), (lore-Bilim) kelimelerinin yanına gelmesiyle oluşmuştur ve "halkbilim" olarak çevrilmiştir. Ancak folklor mu, yoksa halkbilim mi demeli? Folklorun kapsamına neler girer? Başbaşına bir bilim dalı mıdır, yoksa belli bilimlerin toplamı mıdır? Bu sorular henüz tartışma konusudur ve sayfamızda bunlar tartışılacaktır.

Benim bugün esas üzerinde durmak istediğim konu, halkın folkloru tanımasıdır. Çevremde birçok insana sordum: "Folkloru söyle tanımlayın." "Geleneklerimizin yaşatılması, yaygınlaştırılması ve milli değerlerimizin araştırılarak onlara sahip çıkılmasıdır". Folklorun yaygınlaştırılması ve milli değerlerimizin araştırılması tartışması sonraya bırakarak, geleneklerin yaşatılmasını biraz açmak istiyorum.

Halk gelenekleri nelerdir, yaşatılabilir mi?

Halkın gelenekleri kendi tarihi koşulları içerisinde değerlendirildiğinde iyi ve kötü, yaşatılması ve yokedilmesi gereken gelenekler olduğu görülür. Bunların ayıklanmasındaki kısıtlamalar da halk yararına olup olmadığıdır. Eğer gelenekler halkın birleşmesine, gelişmesine hizmet ediyor ise yaşatılmalı, halkın tutucu yanlarını körükleyorsa, halkı bölüyorsa yok edilmelidir. Bunları örneklersek:

1- Yokedilmesi gerekenler:

a) Tarihi süreç içinde kendiliğinden yok olan gelenekler: Bunlar halkın gittikçe zayıflayan ekonomik gücüne darbe vuran geleneklerdir. Başlık parası veya düğünlerde yemek verme gibi.

Kent-köy ilişkisinin gelişmesiyle, giyimdeki, motiflerdeki veya kullanım araçlarındaki değişikliklerle, köyden kente veya yurt dışına çıkılmasıyla yok olan gelenekler de bunların örnekleridir. Bu örnekleri çoğaltabiliriz. Bunları istemek de istememek de yaşatamayız. Çünkü çağdaş yaşam içinde eriyip gitmektedirler.

b) Halkın gerici tutum ve yanlarının körüklediği ya da halka zarar veren geleneklerdir, ki bunların yok olması huzlandırmak ve teşhir etmek gerekir. Kan davası, kadın üzerindeki feodal baskı buna verilecek en iyi örneklerdir.

2- Yaşatılması gereken gelenekler: Yaşamıyla halkın geleceğine yol göstererek iyi gelenekler vardır ki bunları güçlendirmek ve sürdürmek gerekir. a) İnsani ilişkileri geliştiren ve pekiştiren gelenekler: Bayram, düğün, ölüm, mevec, köy odası vb. gibi gelenekler halkın biraraya geleceği, dargınlıkları

yoketmesine ve birliğini güçlendirmesine hizmet eder.

b) Haksızlıklara karşı çıkma geleneği: Halkın kötüye ve haksızlığa karşı çıkma geleneği vardır. Zaman zaman ortaya çıkıp haksız mahkum etmiş, zor-baya savaş açmış halk ozanları gibi. Bunlara, Pir Sultan'dan tutun da Bolu Beyine karşı savaşmış Köroğlu'na kadar pek çok örnek verilebilir.

c) Yurtseverlik geleneği: Türkiye halkı hiç bir zaman köleliği kabul etmemiş ve bağımsızlığına sımsıkı sarılmış bir halktır. Bu gelenek kendisini en güzel Kurtuluş Savaşında ortaya koymuştur. Bugün de böyle bir tehlike karşısında halk bu gele-

negini sürdürecektir, sürdürmesi için bunu güçlendirmek gerekir.

Sanırım geleneklerin çeşitlerini biraz açıkladık. Ancak bu konuda kısıtlamayı hiç bir zaman unutmamalı, halkın yararına, iyiliğine olan geleneklere sahip çıkmalıyız. "gelenekçilik" i, tutuculuk, gericiilik olarak tanımlayalım. Gericiilik de yine geleneklerin yaşatılmasını anlatanların ekşi olduğu anlamına gelir. Çünkü "gelenekçilik" hiç bir ayırım yapılmazsa gericiilik ve gericiilik de tarihin çöp tenekesine atılmaya mahkumdur.

ÇAĞRI

Değerli okurlar, sayfamızda yöre düğünlerini konu olarak kız-erkek ilişkisinin başlamasından evlendikleri güne, hatta evlendikten sonra kadar düğün geleneklerini derlemek istiyoruz; yörenizin düğün geleneğini, kınada söylenen, kınaya düğüne özgü türkülerini derleyip göndermenizi bekliyoruz.

Halk ozanlarımız

PANOS ÖZARARAT

Cemal Akın

1919 yılında, Konya'da doğan Panos Özararat Ermeni asıllı bir ozan. Otuz beş yıldır, makina tamirciliği yapıyor. Türkiye'nin günlük gazetelerinde şiirleri yayımlanmış. Konya'daki yerel basında hâlâ sık sık da yayınlanıyor. Özararat'ın bine yakın şiiri var. Anadolu'nun o yerinde, adını bilmeden, şiirlerini okumayan yok gibi... Panos, ırkçılığın baş düşmanı... Konya'da üç çocuğu ve eşi ile oturuyor. Kendisiyle yurt ve dünya sorunları üzerine konuşuyoruz:

— Sence, Türkiye'nin bugünkü çıkmazdan kurtulması için ne yapılmalıdır?

— Türkiye'de, insanın insanı sömüremeyeceği bir düzen kurulmalı. Herkese iş, köylüye toprak, okuyana eğitim sağlanmalı. Günde sekiz saat fazla çalışılmayacak, hafta tatilini, yıllık izinleri sağlayacak, ama buna karşılık haklarını tam alacak bir sistem gerekli. Türkiye'nin bu çıkmazdan kurtulması için, düzenin değişmesi, halka mutluluk verecek bir demokrasi ortamı yaratılması şarttır. Başka türlü, çıkmazdan kurtulmaz. Maalesef sömürden oldukça, sömürü olmaktan

KENDİN PİŞİR KENDİN YE

Tencere var, tavan var
Yağ, bulgur, soğan var
Madem milli davan var
Kendin pişir, kendin ye

Madenin bol, yerin bol
Kadın bol, erin bol
Usta, işçi, pirin bol
Kendin pişir, kendin ye

Dost var diye sevmeme
El mahyla övünme
Eyvah deyip dövünme
Kendin pişir, kendin ye

Azız değil, gafiliz
Bataktaya kefiliz
Onun için sefiliz
Kendin pişir, kendin ye

İhlal değil, ihraç et
Onu sana muhtaç et
Ele güne ne hacet
Kendin pişir, kendin ye

Mühendis var, uzman var
Hem okuyup yazman var
Çelik uçtu kazman var
Kendin pişir, kendin ye.

SEN OLMSAN

Küçümseme kendini büyük adamın
Seni küçük gören kendi utansın
Boş testiler su vermez yanına
Dopdoluşun söyleyim ben sana

Sen olmsan koyunları kim güder
Sen olmsan cephelere kim gider
Sen olmsan ekmeçleri kim eder
Sen olmsan düğman dolar vatana

Sen olmsan fabrikalar çalışmaz
Sen olmsan kum çimento harışmaz
Sen olmsan radyo bile çalışmaz
Sen olmsan kim yardım eder insana

Sen olmsan miyop gözler görür mü?
Sen olmsan arabalar yürür mü?
Sen olmsan toprak ürün verir mi?
Sen olmsan kim güdecek harmana?

İşte memleketin var ihtiyacı
Geçirice gayri onları başına
Bir tekme vur tahtına tacına
Bunu böylece söyle yoldaşına

Küçümseme kendini büyük adamın
Sen kendin yönet olmanmazsın.

Konya yöresinin dilekleri, ilençleri, deyimleri, atasözleri

Zeki Oğuz

KONYA bölgesi gelenek ve görenekler yönünden diğer bölgelere göre belirli farklılıklar gösterir. Kendine özgü bir halkbilimi vardır. Konya ağzı da diğer bölgelere göre oldukça farklıdır. Bu farklılığı en çok dilekleri, deyimleri, atasözleri ve tekerlemelerde görürüz. Bunlar ayrı durumlarda söylenebildiği için, aralarında "Sen ağa, ben ağa, bu inegi kim sağa" gibi yöre sınıfsal farklılıkların olduğu karşılıklı deyişler olduğu gibi "Fıkaranın doğurduğuna ya kız, ya oğlan derler, zengin doğurduğuna ya bey, ya hanım derler" gibi sınıf farklılığını ince bir alaya gösteren deyişler de vardır. Burada bu deyişlerin en belirgin örneklerini vereceğim. Bazı tekerlemeler de doğrudan olaylarla ilgili olduğu için birkaç olayı da kısaca anlatacağım.

Deyimler

Ağzı kara
Ayaklı kütüphane
Bulduka bunar
Çakır pençeli
Çene kuvaftı
Düvan atı gibi
Devlet düşkünlü
Ebenin örekesi
Esbab kabası
Fetvasını almış
Hazıra konuk
Hakim suratlı
Kelle kulak yerinde
Kaldırım kargası
Mesmosuz
Suyuna tirit
Tahtası kırık
Ummavı uğradı

Tekerlemeler

Ali evlendi, Güllü gelin oldu
Abbasi bilmezsin, papazı bilmezsin, ölmüş
Dimitriye vasıy Vasıy dersin
Beni beğenmeyen mestan, yüzü görülmez pastan
Bostanda hıyar oş oş diyene uyar
Hanyadı Konya'yı bilmez, devenin gevişine
Gelinliği pekmez sandım, yüreğimi yakmaz sandım
Hep deli, hep deli, beşikteki cip deli
Hatip güdeneye, uğurlar olsun güdeneye
Kalbur tekerlendi öküç ölecek, senin ne halin var bana gülecek benim
Kapıdan girdim dip benim, ala yorganlı yük
Okkada pekmez, o badar sökmez
Sen ağa, ben ağa, bu inegi kim sağa
Pingir elek, İngir saç, eli hamur, karnı aç.

Dilekler

Allah pulu budaklı eylesin
Dünyadan gelsin geçsin, yokluk görmesin
El kolun zeval görmesin
Gel geç de yoksulluk görme
Hacı karısı ol
Hızır yoldaşın olsun
Oğlu ile ova, kızı ile komsu olasica
Oğul uşağı çok olasica
Yere düşsin bir avuç altın kalsın
Yere batasica
İki gözü eme (kör) olasica

Ilençler

Adın sanın kalmasın
İmansız gidesice
Ardm'yardun ıssız kalsın
Baba çıkarasica (yiyesice)
Bir memedan emdiğin irin, bir memedan emdiğin kan olsun.
Boynu duvar altında kalasica
Can veremesin
Çektiğin damar kurusun
Verana par (vereme tutul)
Ekmeğini it, yakasını bit yiyesice
Ekmeği tavşan kendisi tazi olasica
Fitil fitil burundan gelsesice
El ayak muhtacı olasica
Köpek gibi doğurup kedi gibi yiyesice
Küm bet gibi yara çıkarıp minane gibi fitil salınasica
Seydi cakkasına uğra

Usul usul yaşadığımız dördüncü bacada bizden söz ediliyordu

Potkobaççı:
— Bunlar saymakla tükenmez! diye göğüs geçiriyor. Haydin işimize bakalım...
Tok, tok, tok!...

Usul usul yaşadığımız dördüncü bacada bizden söz ediliyordu:

— Ocağı konuklar gezirmiş, Lağımçı Salim'in yanından gelen uşak haber verdi. Konukları bizim Çaproğlu gezdiriyormuş. Maden kuyularını görüp tanımak istiyorlarmış...
— Maden guyuları, uzaktan sinema seyredir gibi çalışanlara bakmakla belenmez. Ulan, Çaproğlu'nun yerinde ben olsam birinin eline veririm kazmayı, öbürünün eline küreği. Birisini oturturum vincin başına, birisini koşarım lağım tabancasına, saç dibinde araba manevrasına, kimini meremetçilere direk çekmeye, yol marangozlarına pabuç civatası taşımaya gönderirim... O zaman bellerler maden guyusunun ne olduğunu! Fazla değil, bir gün, bizim gibi kırkbeş gün değil, bir gün çalışsınlar, tövbelar ossun, akşam yatıkları zaman bir yandan öte yanlarına dönecek takatları kalsın, aha ben burdayım!...

Bizimle birlikte bu sözleri dinleyen Çaproğlu, gülmek için, dudaklarını ısırtıyor. Hani, hakları da yoku değil bacadakilerin...

Bacanın önünden, geldiğimiz gibi sessizce ayrılırken, onların, "bağyan"lara verilecek işler aradıklarını ve "miknatiscilik", "tulumbacılık" gibi işler bulup güllüşüklerini duyuyoruz...

Tekrar sağa kıvrıldıktan sonra, oldukça genişleyen galeriyi adamlardan, karşımıza, dehşetli tüten genişliği ve yüksekliğiyle öten bir kapı çıkıyor. Çaproğlu'nun bir işareti üzerine o zamana kadar kendisini göremediğimiz "kapıcı" bir köşeden çıkarak bu kapının mandalını açıyor. Kapının bize geçit verdiği galeride öylesine sert bir hava ceryanı başlıyor ki, buna hava ceryanı demek doğru değil; düpedüz rüzgar bu! Elimizdeki lambalar, ateşnefese karşı tedbir olarak çift kafesli olmasına rağmen, neydesse sönecek... Kapıdan öte yana geçmemek için attığımız birkaç adımın zaman içinde, üşüdüğü, donduk adeta. Fakat, kapı arkamızdan tekrar kapanınca, sütlüman oldu ortaklık...

Çaproğlu:
— Kapıcılık maden ocaklarının en kolay işi gibi görünür diyor. Fakat görünüşe aldanmamak gerek. İnsan sağlığı bakımından en çetin işlerden birisidir bu... Kısa bir geçiş anında ocak ağzıyla ilgili nefeslikler arasında hava ceryanının ne olduğunu siz gördünüz. Şimdi, görevi icabı günde kırk eli kere bu ceryana göğsünü ve sırtını veren bir işçiyi düşünün. Onun için biz bu işçileri kapılarda temelleştirmeyiz, sık sık değiştiririz.

Galerinin sol tarafına sapıyoruz bu defa. Biraz yürüyoruz. Çaproğlu, aklına bir şey gelmiş gibi duraklıyor. Sonra bize de eliyle işaret ederek sağdaki bir höyükten içeri giriyor.

Burası, şimdiye kadar gördüklerimizden farklı olarak, genişçe bir baca. Tavan, alın, taban ve duvarlar kömür kaplı, belli ki bir damarın içindeyiz. İçeride üç kişi çalışıyor. Biri

ayakta, diğerleri çömelmişler. Sol duvara, tabancalarından ayrılmış üç burğu saplanmış. Burgulardan ikisinin kuyruklarından su damlıyor şıp şıp. Üçüncü burgunun kuyruğundan, tazyikli bir musluktan fişkirir gibi atılıyor su... Çaproğlu, su fişkirin burguyu göstererek soruyor:

— Kaçlık bu?
— Yedilik.

Çaproğlu kulağını duvara veriyor, yumrukluyor sonra duvarı, tabancalarından birine burğu taktırtıp çalıştırıyor ve burğu duvara saplanırken tekrar diyor:

— Yeter! diyor. Su, oldukça önemli. Burgu kaç metre saplandıktan sonra su fişkirmeye başladı?
— Altı otuzdan sonra.
— Bize dönerek konuşuyor:

— Eski ceplerden birisinden su biriktirisinden kuşulanmıştık. Sondaj yaptırдық, görüyorsunuz; kuşulanmakta haklıymışız. Ama, acele bir tehlike yok. Su, oldukça önemli ama, arada da altıbuçuk metrelik kalın bir duvar var. İçerideki su, bu duvarı bir anda kolay kolay yarıp çıkamaz.

Çaproğlu, işçilerden birisine dönerek talimat veriyor: — Birazdan bunun icabına bakacağız. Ama, ne olur ne olmaz, dikkatli olun. Baktınız, fişkirme arttı veya duvarın öte başından sesler, duvarda çatlama filan oluyor. Hemen burulara tehlike işareti vurup başka takımlara filan bakmadan yallah nefeslik ağzına!

Ocak gezimizde hiç beklemediğimiz ilgi çekici bir şey daha gördük, böylece...

Çaproğlu ile birlikte yaptığımız gezi sona eriyor. Önceden kararlaştırdığımız gibi Çaproğlu şimdi en kestirme galerilerden geçerek bizi yakın çıkışların birinden yeryüzüne ulaştıracağız.

Su iskanidili yapılan bacadan ayrıldıktan sonra biraz yorulduk: Oldukça geniş ve çepeçevre direk bağlarla kaplı bir dehlizden tırmanarak başyukarı çıkıyoruz. Galerinin görebildiğimiz ucuunda yer yer ışık kümeleri kaynaşiyor. Yaklaşıkça, ışık kümelerinin tespit taneleri gibi yan yana dizildiğini görüyoruz.

İyice yaklaşıncaya anlıyoruz ki, galerinin sağına ve soluna çömelmiş işçilerin önlerine koydukları lambalar bunlar. Kimi baltasına, kimi de kazmasına yaslanmış, susup beklemekte işçiler.

Çaproğlu telaşa soruyor:
— Ne var, n'oluyor? Sizi neden paydos ettiler?
Çaproğlu'nun sesini duyan iş başı koşarak geliyor: — Üçüncü başyukarıda ateşnefese fazlaca birikti, çavuşum. Lambalar yanmaz oldu. Kortuktu, işçiyi aşağı çekti. Size haber saldıktı...

Çaproğlu, daha telaşlı, tekrar soruyor:
— Ateşnefes neden birikmiş durup dururken? Başyukarıda hava yok mu?

— Fisketelerin hepsini açtık. Çok az hava geliyor. Ha var ha yok gibi.

(Devam Edecek)

Sınıflar ekonomik bir oluşumdur

Li Siulin ve Ceng Hangşeng, "Sömürücü Sınıfsız Sınıf Mücadelesi" (Renmin Ribao, 31 Ekim 1979) başlıklı makalelerinde şunları yazıyorlardı:

SÖMÜRÜCÜ sınıfların ortadan kaldırdığı görüşü önemli bir teorik bakış açısını yansıtır. Esas olarak sınıflar, genel sosyal kategori değil de ekonomik bir kategoridir.

farklı geniş insan gruplarıdır. Sınıflar, belli bir sosyo-ekonomik sistemdeki farklı yerleri dolayısıyla diğerinin emeğini gasp edebilen insan gruplarıdır." (Büyük Başlangıç, 1919)

Yıllardır bazıları, sınıfların genel sosyal kategoriye, yani sadece ekonomik kategoriye değil de aynı zamanda siyasi ve ideolojik kategoriye dahil olduğunu savundu. Bu bakış açısından hareket edilirse, feodal ve kapitalist mülkiyet ilişkileri ortadan kaldırdığı için toprak ağası sınıfı ve kapitalist sınıfın ortadan kalktığı sonucuna varılmayacak, bunun feodal ve burjuva ideolojiler ortadan kaldırılmadan gerçekleşmeyeceği söylenecektir. Bunun dışındakiler sınıfların "sosyal bir kategori" olduğu kavramına uymaz.

SINIFLAR, ekonomik bir oluşum mu yoksa sosyal bir oluşum mudur? Bize göre ikidir. Burada ekonomik denilince şu anlaşılmalıdır. (1) İnsanın insanı sömürdüğü ekonomik sistem sınıfların kaynağı ve onların varlığının temelidir; (2) Sınıfları tanımlamada ölçüt, üretimde veya bir ekonomik sistemde belli bir sosyal grubun ekonomik durumudur; (3) Üretim araçlarının özel mülkiyetine dayalı sömürü sisteminin ortadan kaldırılmasının ölçüsü, sömürücü sınıfların yok edilmesidir. Sınıflar, siyaset veya ideoloji değil ancak ekonomi tayin eder. Elbette, sınıflar kendini çeşitli şekillerde gösterir, ancak sınıflar birer ekonomik varlıktır.

Lenin bunu sınıfların bilimsel tanımını yaptığında çok açık bir şekilde açıkladı: "Sınıflar, tarihi bakımdan belli bir sosyal üretim sisteminde aldıkları yer, üretim araçlarıyla olan ilişkileri, (çoğu zaman bunlar yasalarla saptanmış ve formüle edilmiştir) emeğin sosyal örgütlenmesindeki rolü ve dolayısıyla sahip oldukları sosyal zenginlikteki paylarının boyutları açısından birbirinden

BUNDAN şu sonucu çıkarabiliriz: Sosyal gruplar olarak sınıflar, insanların farklı ekonomik ilişkilerinden, özellikle de üretim araçlarına göre farklılıklarından ortaya çıkar. Bilimsel bir sınıf kavramı, herhangi bir siyasi veya ideolojik içerik taşımaz ve taşımamalıdır. Sınıfların sosyal bir oluşum olduğunu savunmak, aslında ona kendinde olmayan bir şey vehmetmek demektir.

SINIFLAR ekonomik kategoriye girer, ancak sınıf mücadelesi sosyal kategoriye girer. Çünkü, her bir sınıfın varlığını ve çıkarlarını koruyabilmesi için çeşitli alanlarda sınıf mücadelesi yürütmesi gereklidir.

Fotoğrafta bir köy komününün serasında bilimsel bir şekilde yetiştirilen pirinç fidelerinin bakımıyla ilgilenen uzmanlar görülüyor.

BUGÜNLERDE Çin'de sınıflar ve sınıf mücadelesi konusunda hararetli tartışmalar oluyor. Bu konuda Çin basınında farklı görüşleri yansıtan çeşitli yazılar çıkıyor. Bu yazılarda, sınıfların nasıl tayin edileceği, sömürücü sınıfların ortadan kaldırılmasıyla ilgili tartışmalar, günümüzde sınıf mücadelesinin hedefi ve halk içinde sınıf mücadelesinin olup olmadığı meseleleri tartışılıyor.

Bu yazı dizimizde, Beijing Review dergisinin 1980'deki 20, 22 ve 25 nolu sayılarında yayınlanan bu tartışmaların çevirisini bulacaksınız.

Aydınlık

Sınıflar, genel bir sosyal oluşumdur

Wang Cengping, "Sınıflar Yalnızca Ekonomik bir Oluşum mudur?" (Renmin Ribao, 4 Ocak 1980) başlıklı yazısında şunları yazıyor:

Dacing Petrol Havzası'ndaki örnek mücadelesinin öncüsü Wang Cin Si (Demir Adam Van) büyük zorlukları yenerek yapılan üretim çalışması sırasında (Wang uzun yıllar ÇKP Merkez Komitesi üyeliği yaptı ve geçtiğimiz yıllarda öldü)

BİR toplumda sınıfların tanınması insanların sosyal üretimdeki farklı ekonomik ilişkilerine dayanır. Bu anlamda, sınıflar her şeyden önce ekonomik bir oluşumdur. Fakat bir sınıf bir kere ortaya çıktıktan sonra kendini her zaman siyasi ve ideolojik alanlarda gösterir. Bu yüzden, sınıflar sadece ekonomik bir oluşum değil, aynı zamanda genel bir sosyal oluşumdur.

veya ideolojik ilişkilerince değil de, ekonomik ilişkilerince tayin edildiğini belirterek, sınıfların sosyal değil, sadece ekonomik bir oluşum olduğunu savunuyorlar. Bunlara göre, her ne kadar sınıflar kendilerini çeşitli şekillerde gösterirlerse de, sınıfların kendisi sadece ekonomik bir varlıktır. Bu görüşler hatalıdır.

MARKS, "Louis Bonaparte"nin 18. Brumer'i" adlı eserinde küçük köylülerin sınıfsal konumunu tahlil ederken şöyle yazıyordu: "Milyonlarca aile yaşam biçimlerini, çıkarlarını ve kültürlerini diğer sınıflardan ayıran ve onları diğer sınıflara karşı düşmanca bir konuma getiren ekonomik koşullarda yaşadıkça, bir sınıf oluşturur. Bu küçük toprak sahibi köylüler arasında sadece yerel bir karşılıklı bağ olukça ve bunların çıkar birliği bir birlik, milli bir bağ ve siyasi bir örgütlenme oluşturmadıkça, bunlar bir sınıf meydana getirmez."

MARKS'ın tahlili, şu iki şeyi anlamamıza yardım eder: 1) Sınıflar belli ekonomik ilişkiler temelinde ortaya çıktıkları sonra, bunların nitelikleri siyasi ve manevi yaşamda görülebilir. Siyaset ve ideolojinin ekonomi üzerindeki etkisi, sınıfların ekonomik temelini korumaya ve sağlamlaştırmaya yardım eder. Belli bir sınıfın mensuplarının ekonomik çıkarları diğer sınıflarınkiyle hem benzerlik hem de çatışma gösterir, belli bir sınıfın mensupları elbette ekonomik ve siyasi bir ittifak kuracak ve aynı ideolojiyi paylaşacaktır. Başka bir deyişle bunlar sosyal bir grup oluşturur. (2) Büyük bir sosyal grup olan bir sınıfın oluşumu bir süreç ister.

LENİN şuna işaret etti: "Sınıf, mücadele ve gelişme içinde oluşan bir kavramdır." Marks, sınıf varlığı için gerekli ekonomik temel objektif olarak varolduğu, ancak temel çıkarlarının farkında olmadığı ve kendi sınıf örgütlenmesini oluşturmadığı zaman, "kendiliğinden bir sınıf" deyimini kullanır. Bir sınıf, temel çıkarlarının farkına vardığı ve örgütlendiği zaman, "kendisi için bir sınıf" olur. Bu dönüşüm sürecinde, önemli etken, sınıfın emelleri mensuplarının en önemlisi siyasi parti olan çeşitli sınıf örgütleri oluşturmak üzere birleşmesidir. Bir sınıfın nihai oluşumu, yani tam anlamıyla bir sınıf olması, sınıfın kendisi için bir sınıf haline geldiği zaman gerçekleşir.

MARKSİZM-Leninizmde görüş, sınıf ne ekonomik kategori ile sınırlıdır ne de sadece ekonomik bir grup veya ekonomik bir varlıktır. Sınıflar genel sosyal kategoriye girer ve bir sosyal gruptur. Bir sınıfın tanımı, onun toplumdaki ekonomik ilişkilerine, mülkiyet sistemindeki ilişkilerine dayanır. Bu iki özellik, bir sınıfın tayin edici nitelikleridir, fakat tüm özü değildir. Sınıf sadece ekonomik bir oluşum veya varlık olarak ele alırsanız, onun siyasi ve ideolojik yanını, yani sosyal bir grup olduğunu inkar edersiniz, bir siyasi partinin bir sınıfın parçası olduğunu nasıl açıklayabilirsiniz? Her sınıfın kendi ideolojisine, teorisine ve dünya görüşüne sahip olması nasıl açıklanabilir? Kendiliğinden sınıf ile kendisi için sınıf arasındaki farkı nasıl açıklayacağız? Bir siyasi partinin sınıf tabiatını inkar ederseniz, sınıf ideolojisi, teorisi ve dünya görüşünü inkar ederseniz, bu, kendiliğindenliği vazedene ekonomizmin batığına düşmek anlamına gelmez mi?

SINIFLAR sosyal kategorinin içine girdiğinden, çeşitli sınıflar arasındaki ilişkiler ve mücadele, sadece ekonomik alanda değil, emeğin bir şekilde siyasi ve manevi hayatta da kendini gösterir. Sınıf mücadelesi üç şekle ayrılır: Ekonomik mücadele, siyasi mücadele ve ideolojik ve teorik mücadele.

BAZI yoldaşlar, sınıf mücadelesinin sosyal kategoriye, sınıf kendisinin ise ekonomik kategoriye girdiğini savunuyor. Bence, sınıf ve sınıf mücadelesi kavramlarını bu şekilde bölmek, teorik açıdan geçerli değildir ve gerçeğe uymaz.

SINIF mücadelesinin, çıkarların birbirine tamamen zıt iki sınıf arasındaki mücadelesi olduğunu herkes bilir. Sınıf ilişkileri ve sınıf mücadelesi kendini ekonomik, siyasi ve ideolojik alanlarda gösterdiği için, sınıfın sosyal ve ideolojik yönleri içermediğini nasıl söyleyebiliriz.

LI VE CENG'İN WANG'A CEVABI

Li Siulin ve Ceng Hangşeng, Wang Cengping'e cevap olarak "Sınıf gerçekten genel bir sosyal oluşum mu?" (Renmin Ribao, 24 Ocak 1980) başlıklı başka bir makale daha yazdılar.

BU iki yazar Wang Cengping'in ifade ettiği şu görüşlerin tamamen temelsiz olduğunu söylüyor: Sınıflar, belli ekonomik ilişkiler temelinde ortaya çıktıklarında, elbette bunların nitelikleri siyasi ve manevi hayatta da görülür. Sınıflar, ekonomik temellerini siyaset ve ideolojinin ekonomi üzerindeki etkisiyle korur ve sağlamlaştırır. Li ve Ceng, Wang'ın sınıfın yansımalarıyla karıştırdığı görüşündeler.

Li ve Ceng'in makaleleri şunu belirtiyor: Wang Cengping "kendiliğinden sınıf"tan "kendisi için sınıf" a kadar sınıfın oluşum sürecini tamamlayarak sınıfın genel bir sosyal oluşum olduğunu savunuyor. Wang, sınıfı ve sınıfın olgunluk derecesini birbirine karıştırmıştır. Onun iddiası akla yatkin değildir. Li ve Ceng'in makalesinde şöyle deniyor: "Tarihi materyalistlerin sözüne ettiği sınıf, bütün sınıflara ve onun çeşitli gelişme aşamalarına uyan genel bir terimdir. Terim, sömürülen sınıflar, sömürücü sınıflar, aynı sınıfın farklı tabakaları ve aynı sınıfın farklı gelişme aşamaları için geçerlidir. Kuşkusuz bu, hem "kendiliğinden bir sınıf" hem de "kendisi için sınıf" için geçerlidir.

MAKALENİN sonunda şu soru ortaya atılıyor: "Sınıf ile sınıf mücadelesi arasında bir ayrım yapmak sınıf-ekonomik kategoriye ve sınıf mücadelesi genel (ekonomik, siyasi, ideolojik) sosyal kategoriye girer-Wang Cengping yoldaşın eleştirildiği gibi sınıf, sınıf mücadelesinden koparmaya mı yol açar?" Yazılarla şu cevabı veriyor: "Farklı şeyleri bilimsel bir şekilde ayırır ve şeyleri gerçek tabiatlarına göre tanımlarsak, bu işi şeyi birbirinden koparmak anlamına gelmez. Sadece ilişkili tarafları ve birbirine ilişkin şeyler arasındaki farkı görmemiz, meseleleri karıştırmış

Maden işçileri bir dinlenme anında gazete okuyup tartışıyorlar

HABER YORUM MAGAZİNİ

10.25 Pazar Sineması
Ünlü komedyenler oynuyor

KAPTAN KIDD
Yönetmen: Charless Laumont
Oyuncular: Bud Abbott, Lou Costello Charles Laughton
Yapım Yılı: 1952

18.17 TV'de Sinema
Mavi Boncuk

Yönetmen: Ertem Eğilmez.
Oyuncular: Zeki Alasya, Metin Akpınar, Emel Sayın ve Tarık Akan, Kemal Sunal, Münir Özkul.
Yapım yılı: 1974

Yakışıklı Necmi (T. Akan), Baba Yaşar (M. Özkul), Kamil Usta (Z. Alasya), Süleyman (M. Akpınar), Cafer (K. Sunal) Mistik (H. Akçatepe) hep birlikte bir cazinoya giderler. Paralarını ilks menüye göre hesaplamışlardır. Fakat hesap umduklarından fazla gelir. Parayı ödeyemeyince garsonlardan temiz bir daire yerler. Ama bu dayanın acısını Emel Sayın'ın kazınarak çıkarırlar. Gazeteci İsmail Hakkı Çelebi'nin karşılık 100 bin lira isterler. Amaçları hem içerideki gazino sahibine zarar vermek, hem de fakir fukaraların seyredebileceği ucuz bir gazino açmaktır.

Halkın en acil isteğinin ucuz gazino olduğu mesajı da ayrı bir güldürü unsurudur. Metin Akpınar, Zeki Alasya ve Kemal Sunal'ın oyunları zevkle seyredilebilir.

Televizyonda bugün

- 10.00 ÇOCUKLAR İÇİN
- 10.25 PAZAR SINEMASI
- 11.35 KAPANIŞ
- 17.00 HABERLER
- 17.05 OLİMPİYAT ALTINLARI
- 17.30 YAŞAYAN DENİZ
Dizide Kaptan Cousteau'nun Titiçaca gölündeki araştırmaları konu edilecek.
- 18.17 TV'DE SINEMA
Mavi Boncuk
- 19.44 HAFİFİYAN ŞARKISI
Programda Televizyon Çocuk Korosu söz ve müziği Yalçın Tura'ya ait olan "Sövaler" adlı şarkıyı seslendirecek.
- 19.48 İFTAR PROGRAMI
- 20.30 HABERLER
- 21.20 GECEMİZ
- 22.26 DALLAS
- 23.12 HABERLER

21.20 Ramazan Özel Eğlence Programında neier var?

Ayşe Egesoy, M. Ali Erbil ve Derya Baykal'ın ortaklaşa acacakları Ramazan Özel Eğlence Programında Selahattin Alpay "Aşk Kalbimde Yar Almış" Beyaz Kelebekler "Yaslı Sende", Günül Yazar, "Doğamandı Sana" ve "Dök Zülümleri" şarkılarını söyleyecekler.

Daha sonra sunucular "Ramazan Geldi Hoş Geldi" adlı belgeseli sunacaklar. Neorin Güven'in açılış konuşmasını yapacağı belgeselde Haldun Taner'in yazdığı Devokuşu Kabare oyuncularının yer aldığı "Bir Düne Bak Bir Bugüne" oynanacak. Ardından yine Zeki Alasya ve Metin Akpınar "İmadettin-Kemalettin" adlı yine Haldun Taner'in yazdığı bir güldürüyü oynayacaklar.

Elif Naci, Şerif Senpınar Celal Bulkat'la yapılan çıkışturundan sonra Vasfi Rıza Zobu, Elif Naci, Celal Bulkat'ın sohbetleri yer alacak.

"Bugünün Allesinin Günlük Yaşamından Bir Kesit" adlı Haldun Taner'in oyununda "Kırmızı", "Gelin ve torunlardan oluşan bir ailede görüş ünlüyüş, davranışlarda aşak farklılaşması konu ediliyor.

Ramazan programını Ayhan Önal, Oskay Alptürk, Ayhan Karapars, İsmail Güngör hazırladı.